

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Jičín

Pod Koželuhy 100, Jičín 506 41

Školní program prevence sociálně nežádoucích jevů

Realizace: Mgr. Ondřej Kořínek, Ph.D. a další určení pedagogové

Krizový plán byl projednán na poradě vedení školy

Obsah programu

Úvod.....	7
1 Charakteristika školy	9
1.1 Základní údaje o škole	9
1.2 Školní poradenské pracoviště.....	10
1.2.1 Výchovná poradkyně	10
1.2.2 Školní metodik prevence rizikového chování.....	11
2 Cíle programu	12
2.1 Dlouhodobé cíle	12
2.2 Krátkodobé cíle	12
3 Cílové skupiny	14
3.1 Žáci školy.....	14
3.2 Pedagogický sbor	14
3.3 Rodiče a zákonní zástupci.....	15
4 Způsob dosažení cílů	16
4.1 Dlouhodobé cíle	16
4.2 Krátkodobé cíle	16
5 Školní poradenské pracoviště v rámci školních vzdělávacích programů	18
6 Plán aktivit pro školní rok.....	19
6.1 Adaptační kurz	19
6.2 Exkurze do firem.....	19
6.2.1 Kulturní vzdělávání.....	19
6.3 Letní škola.....	19
6.4 Přednášky	20
6.4.1 Přednáška bezpečnost na silnicích.....	20
6.4.2 Přednáška kyberšikana.....	20
6.4.3 Přednášky od přednášejících z vysokých škol.....	20
6.5 Soutěže	20
6.5.1 Bobřík Informatiky	20
6.5.2 Celostátní matematická soutěž.....	21
6.5.3 Kraje pro bezpečný internet.....	21
6.5.4 Olympiáda z angličtiny	21

6.6	Open FabLab!	21
6.6.1	SOČ	21
6.6.2	Soutěž Enersol	22
6.6.3	Soutěž Hackathon Královéhradeckého kraje	22
6.6.4	Soutěž mladých strojařů v programování CNC strojů	22
6.6.5	Soutěž pIšQworky	22
6.6.6	Soutěž s firmou Ronal Jičín	22
6.6.7	Soutěž v 2D kreslení a 3D modelování	22
6.6.8	Soutěž v programování	22
6.6.9	Robosoutěž	23
6.6.10	Talent pro firmy	23
6.7	Sportovní aktivity	23
6.8	Unie škol inovativních – UŠI	23
6.9	Zájmové kroužky	23
6.10	Pasování žáků prvních ročníků	24
6.11	Vzdělávání učitelů	24
6.12	Spolupráce s rodiči	24
7	Kontaktní adresy	25
8	Evaluace a monitoring	27
	Závěr	28
	Seznam příloh:	i
	Příloha 1: Školní program proti šikanování	i
	Příloha 2: Strategie předcházení školní neúspěšnosti	i
	Příloha 3: Krizový plán školy	i
	Příloha 1: Školní program proti šikanování	ii
9	Šikana	ii
9.1	Kyberšikana	ii
9.2	Rozdíly mezi šikanou a kyberšikanou	ii
9.3	Motivy šikany	iii
9.4	Podoba šikany	iii
9.5	Co šikana není?	iv
9.6	Cíl školního programu	iv
9.7	Preventivní opatření na škole	iv

9.8	Vývoj a stadia šikany	iv
9.9	Metody vyšetřování šikany	v
9.9.1	Počáteční forma stadia šikany.....	v
9.9.2	Postup při řešení kyberšikany ve škole.....	v
9.9.3	Pokročilá forma stadia šikany.....	vi
9.10	Nevhodné postupy	vi
9.11	Nápravná opatření	vi
9.12	Podpora oběti a agresora	vi
9.13	Odpovědnost a spolupráce.....	vi
Příloha 2: Strategie předcházení školní neúspěšnosti		vii
10	Školní neúspěšnost.....	vii
10.1	Řešení školní neúspěšnosti	viii
10.1.1	Žáci s poruchami učení a chování.....	viii
10.1.2	Žáci se zdravotním omezením nebo znevýhodněním.....	viii
10.1.3	Žáci se sociálním znevýhodněním.....	ix
10.1.4	Žáci s vysokou mírou absence	ix
10.2	Postup při řešení školní neúspěšnosti	ix
Příloha 3: Krizový plán školy		xi
Metodické dokumenty (doporučení a pokyny).....		xi
11	Návykové látky	xii
11.1	Co jsou návykové látky	xii
11.2	Formy užívání návykových látek	xii
11.3	Rizikové faktory	xiii
11.4	Protektivní faktory	xiii
11.5	Příznaky užívání u žáků.....	xiii
11.6	Postup školy při podezření na užívání.....	xiii
11.7	Doporučené přístupy školy	xiii
11.8	Návykové látky ve škole	xiv
11.8.1	Konzumace návykových látek ve škole.....	xiv
11.8.2	Distribuce návykových látek ve škole	xv
11.8.3	Přechovávání návykových látek ve škole	xv
11.8.4	Nález návykových látek ve škole.....	xv
11.8.5	Nález u žáka.....	xv

11.8.6	Podezření na přechovávání	xv
12	Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky	xvi
12.1	Užívání tabákových výrobků.....	xvi
12.2	Typ rizikového chování:	xviii
12.3	Východiska:	xviii
12.4	Postup školy:	xviii
12.5	Alkohol.....	xix
12.5.1	Stadia opilosti	xix
12.5.2	Typ rizikového chování	xix
12.5.3	Východiska	xix
12.5.4	Doporučený postup školy	xx
12.5.5	Spolupráce	xxi
12.6	Záškoláctví	xxii
12.6.1	Preventivní opatření ze strany školy	xxiii
12.6.2	Východiska	xxiii
12.6.3	Současná situace	xxiii
12.6.4	Rizika pro žáka:	xxiii
12.6.5	Doporučený postup školy	xxiii
12.6.6	Spolupráce	xxiv
12.7	Krádež.....	xxv
12.7.1	Východiska	xxv
12.7.2	Doporučený postup školy	xxv
12.7.3	Rozlišení dle hodnoty škody.....	xxvi
12.7.4	Spolupráce	xxvi
12.8	Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	xxvii
12.8.1	Rizikové typy chování žáků/studentů	xxvii
12.8.2	Východiska	xxvii
12.8.3	Postup při zjištění výskytu extremistického, rasistického, xenofobního nebo antisemitského chování.....	xxvii
12.8.4	Spolupráce a prevence	xxviii
12.9	Vandalismus	xxix
12.9.1	Motivace k vandalismu	xxix
12.9.2	Rizikové a protektivní faktory	xxix

12.9.3	Postup při zjištění vandalismu ve škole	xxix
12.9.4	Spolupráce	xxx
12.10	Rizikové sexuální chování.....	xxxi
12.10.1	Rizika:	xxxi
12.10.2	Specifika u dětí a mládeže:	xxxi
12.10.3	Preventivní opatření ve škole:	xxxi
12.10.4	Role školy:	xxxi
12.11	Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole	xxxiii
12.11.1	Charakteristika problému	xxxiii
12.11.2	Znaky ohrožení.....	xxxiii
12.11.3	Situace vyžadující zvýšenou pozornost	xxxiii
12.11.4	Postup školy při podezření	xxxiii
12.11.5	Komunikace s dítětem.....	xxxiv
12.11.6	Oznamovací povinnost.....	xxxiv
12.11.7	Kontakty na pomoc	xxxiv

Úvod

Žijeme v rychle se rozvíjející informační společnosti. Informační a komunikační technologie (ICT) prošly v krátké době výrazným rozvojem, který ne každý dokáže nebo chce přijmout.

Stále více se klade důraz na informační gramotnost. Mladí lidé, žáci a studenti s ní nemívají takové problémy jako starší lidé. Nadměrné využívání ICT přináší nejen řadu výhod (např. zjednodušení práce), ale i závažné nevýhody. Dospívající lidé mívají jiný životní styl než jejich rodiče, prarodiče, respektive různí zaměstnanci nebo učitelé. S novými hrozbami se musejí vyrovnávat nejen mladiství, ale i jejich rodiče nebo učitelé. S rozmachem sociálních sítí a online komunikace přibývá rizik, která si mladiství často ani neuvědomují. Patologické hráčství nemusí být představováno pouze hracími automaty, ale i pomocí různých aplikací na internetu, v mobilech, respektive sociálních sítí apod. Může se jednat i o na první pohled nevinné sázení na různé zápasy apod.

I další hrozby souvisejí s rozvojem informačních a komunikačních technologií. Jedná se např. o virtuální drogy (např. nadměrné hraní počítačových her či sledování videí), kde může u různých jedinců vzrůstat násilí a agresivita, špatná a pomalá zralost jedince v oblasti sociálního vývoje nebo nižší schopnost rozlišovat virtuální realitu od reálného života. I ztotožnění se s různými youtubery, zpěváky nebo blogery, kteří umísťují svá díla na asi nejznámější internetový server YouTube, může představovat riziko, protože někteří výše zmínění mohou u jedince vyvolat sociálně patologické jevy, jako např. drogovou závislost, kouření, různé delikty apod., kterých se někteří mohli dopustit. Ve virtuálním světě se navíc někteří chovají odlišným způsobem než ve světě reálném, což si někteří nemusejí uvědomit a vede to k problémům. S rozvojem ICT a nástupem umělé inteligence (AI) přichází i nové typy hrozeb. AI se promítá do každodenního života mladých lidí. Umělá inteligence je integrována v chatovacích robotech, personalizovaných sociálních sítích, algoritmech doporučujících videa nebo hry, ale i v nástrojích pro generování textů, obrázků nebo deepfake videí. Přestože přináší řadu výhod, jako je rychlé vyhledávání informací nebo podpora kreativity, může představovat riziko v podobě šíření dezinformací, nárůstu závislosti na digitálním obsahu nebo ztráty schopnosti kritického myšlení. Mladí lidé mohou snadno podlehnout iluzi, že výstupy AI jsou vždy pravdivé nebo objektivní. Důležitou součástí prevence je proto i rozvoj digitální a mediální gramotnosti, včetně schopnosti rozeznat obsah vytvořený AI. K nejzávažnějším problémům spojeným s rozvojem ICT stále patří také kyberšikana, která se rychle rozšiřuje a má závažné dopady na psychiku mladých lidí.

I přes výše uvedené projevy rizikového chování spojené zejména s rozvojem informačních a komunikačních technologií a umělé inteligence nelze podceňovat ani sociálně patologické jevy, které se vyskytují mimo digitální prostředí. Tyto formy rizikového chování byly časté již před nástupem digitální doby a jejich výskyt přetrvává i dnes.

Nárůst různých forem rizikového chování mezi dospívajícími se stává závažným celospolečenským problémem, který je třeba včas a systematicky řešit. Klíčovým nástrojem je v tomto ohledu primární prevence, která musí být realizována nejen v mateřských a základních školách, ale také na středních školách – i přesto, že některé formy rizikového chování (např. kouření) zde již mohou být silně zakořeněné.

Součástí účinné prevence by měl být také rozvoj digitální, mediální a informační gramotnosti, včetně schopnosti ověřovat pravdivost informací, odhalit manipulativní obsah a rozpoznat výstupy generované umělou inteligencí.

Proto naše škola vytvořila a realizuje program primární prevence sociálně patologických jevů, zaměřený na následující oblasti (řazeno abecedně):

- Alkoholismus a kouření
- Drogové závislosti
- Krádeže
- Projevy rasové a menšinové intolerance
- Rizikové sexuální chování
- Šikany a kyberšikany
- Týrání a zneužívání dětí
- Vandalismus a krádeže
- Virtuální drogy (počítačové hry, televize)
- Vliv umělé inteligence (AI) a digitálních algoritmů na myšlení, rozhodování a chování mladistvých
- Záškoláctví

Školní preventivní program vychází z následujících právních norem a metodických doporučení:

- Školní vzdělávací program VOŠ a SPŠ, Jičín, oborů vzdělání s výučním listem a oborů vzdělání s maturitní zkouškou.
- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění.
- Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních.
- Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.
- Metodický pokyn – Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané.
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže.

1 Charakteristika školy

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Jičín má své nezaměnitelné místo v technickém vzdělávání okresu Jičín, respektive Královéhradeckém kraji s více jak 150 letou tradicí. Škola nabízí škálu oborů ve dvou úrovních vzdělávání, které se vyučují podle ŠVP, které byly vytvořeny v předcházejících letech.

Škola, respektive její vybraní žáci, se účastní celé řady výchovně – vzdělávacích akcí, soutěží a sportovních akcí, ve kterých dosahují často vynikajících výsledků. I u státní části maturitní zkoušky mají naši žáci velmi vysokou úspěšnost a zájem firem o naše absolventy se stále zvyšuje. Škola disponuje širokým zázemím moderně vybavených učeben a pracovišť pro výkon odborné praxe. 16. prosince 2022 byla slavnostně otevřena FABLAB, moderně vybavená digitální dílna. V této dílně zájemci naleznou zázemí pro kovoobrábění, 3D tisk, pájecí stanice, laser pro gravírování i řezání, fotokoutek nebo termolis. Digitální dílna je určena pro studenty i veřejnost, žáky základních škol, kteří sem mohou zavítat na pořádané workshopy.

Ve škole působí týmově naladěný a erudovaný pedagogický sbor, který usiluje nejen o odbornou připravenost žáků a studentů, ale rozvíjí také jejich mravní kvality, mimo jiné i nabídkou zájmových aktivit ve škole i v domově mládeže, s důrazem na programy prevence sociálně patologických jevů.

Škola neustále hledá cesty, jak získat další finance na uskutečňování svých záměrů, realizuje mnoho evropských i dalších projektů.

Škola je zastupována v Asociaci průmyslových škol ČR a Asociace aktivních škol.

1.1 Základní údaje o škole

Název školy	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola, Jičín
Adresa školy	Pod Koželuhy 100, 506 41 Jičín
IČO	60116820
DIC	CZ60116820
REDIZO	600012069
Datová schránka	5rdwrqs
Telefon	+420 702 221 275
E-mail	reditel@spsjc.cz
Adresa internetové stránky	https://prumyslovkajicin.cz/
Facebooková stránka	https://www.facebook.com/VOSaSPSJicin/
Instagram	https://www.instagram.com/prumyslovkajicin/
Kanál na Youtube	https://www.youtube.com/channel/UCUE0rj5igTdovaAcza5L0wg
Zřizovatel	Královéhradecký kraj, Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové
	Ředitelka školy: Mgr. Lea Vojtěchová

Vedoucí pracovníci	Zástupce ředitelky (elektro obory): Ing. Romana Junková
	Zástupce ředitelky (strojí obory): Ing. Stanislav Pleva
	Zástupce ředitelky: Mgr. Radka Nováková

1.2 Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům, jejich zákonným zástupcům i pedagogům poradenské služby a konzultace zaměřené na prevenci a řešení rizikového chování, na péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, na zkvalitňování sociálního klimatu školy.

Činnost školního poradenského pracoviště zajišťují na základě pověření ředitelem školy Mgr. Leou Vojtěchovou a zástupkyní ředitelky školy Mgr. Radkou Novákovou:

1.2.1 Výchovná poradkyně

Ing. Romana Junková

E-mail: junkova@spsjc.cz

Konzultační hodiny: dle dohody

Plán činnosti výchovného poradce:

- Seznámit rodiče a žáky 1. ročníku s činností výchovného poradce, o problémech souvisejících s přechodem žáků na střední školu a možnostech využití služeb psychologických pracovníků.
- Zajistit přípravu a realizaci adaptačního kurzu pro třídy 1. ročníku.
- Spolupracovat s vedením školy, třídními učiteli, učiteli všech předmětů a rodiči při sledování projevů záškoláctví a kázeňských problémů a přijímat opatření k posílení kázně.
- Věnovat pozornost a péči studentům v případě zhoršení prospěchu, zdravotních obtíží, osobních problémů či nedostatečného rodinného zázemí.
- Prevence školní neúspěšnosti.
- Evidovat žáky se specifickými poruchami učení a zdravotními problémy.
- V případě potřeby navázat spolupráci se speciálním pedagogem nebo psychologem, doporučit rodičům žáků možnosti, kam se obracet v případě problémů.
- Podpora vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.
- Poskytovat informace o možnostech dalšího studia a další odborné přípravy.
- Předávat žákům informace o možnostech další profesionální orientace a pracovních nabídkách.
- Získávat zpětné informace o uplatnění absolventů školy v praxi.

- Účastnit se seminářů, přednášek a besed souvisejících s prací výchovného poradce.
- Organizovat besedy, exkurze umožňující lepší orientaci na trhu práce, při komunikaci s úřady, firmami, posílit schopnost sebevědomě a jistě vystupovat při osobních jednáních.
- Spolupracovat s DM při řešení výchovných problémů.
- Vést žáky ke zdravému životnímu stylu a vhodnému využití volného času.
- Sledovat úspěšnosti přijetí na VŠ a uplatnění absolventů v praxi.

1.2.2 Školní metodik prevence rizikového chování

Mgr. Ondřej Kořínek, Ph.D.

E-mail: korineko@spsjc.cz

Konzultační hodiny: dle dohody

2 Cíle programu

2.1 Dlouhodobé cíle

1. Poskytovat podpůrná opatření pro žáky se speciálními potřebami a průběžně sledovat jejich účinnost.
2. Prevenci školní neúspěšnosti.
3. Poradenskou podporu k pozdějšímu profesnímu uplatnění.
4. Podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami.
5. Podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.
6. Včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů.
7. Předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace.
8. Průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou.
9. Metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy.
10. Podporovat otevřenou komunikaci a umožnit žákům vyjadřovat své názory bez obav z postihu.
11. Rozvíjet u žáků především soft skills (zejména schopnost komunikace, spolupráce, empatie a řešení konfliktů).
12. Nabídnout žákům možnost strávit volný čas smysluplnou a koordinovanou činností pomocí různých druhů volnočasových aktivit.
13. Vést žáky ke zdravému životnímu stylu.
14. Rozvíjet spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci.
15. Nastavovat pravidla pro žáky pro využití AI.

2.2 Krátkodobé cíle

1. Realizace adaptačního kurzu pro žáky 1. ročníků maturitních i učebních oborů. Cílem adaptačního kurzu je především uskutečnění seznamovacích aktivit, které slouží k úvodním skupinovým a individuálním kontaktům. Cílem je navázání pozitivních vztahů a podpora soudržnosti třídního kolektivu. Aktivit se budou účastnit třídní učitelé, výchovná poradkyně a instruktoři, kteří aktivity připravují.
2. Realizovat nadále systém preventivních programů zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů (uvedeno v kapitole Úvod programu primární prevence sociálně patologických jevů) pro žáky maturitních a učebních oborů realizovaných např. příslušníky Policie ČR.
3. Více zapojit jednotlivé vyučující z učitelského kolektivu do systému prevence, podpořit DVPP v této oblasti.
4. Snížit výskyt záškoláctví.
5. Pokračující spolupráce s rodiči.
6. Vést žáky k dodržování autorských práv a k odpovědnému využívání informací, včetně obsahu generovaného umělou inteligencí.

7. Upozornit žáky na rizika sociálních sítí, bezpečnosti na internetu, fake news apod.
8. Vytvoření důvěryhodného poradenství pro žáky, učitele a rodiče – především spolupráce s příslušnými organizacemi, např. s PPP.
9. Seznámit učitelský sbor s aktualizovaným plánem.
10. Zvýšit informovanost žáků o dopadu nabytí plné trestní odpovědnosti především ve 3. ročnících všech studijních a učebních oborů.

3 Cílové skupiny

Preventivní program školy je zaměřen na tři základní cílové skupiny: žáky školy, pedagogický sbor a rodiče (zákonné zástupce). Každá z těchto skupin má v procesu prevence specifickou roli.

3.1 Žáci školy

Školní preventivní program je zaměřen na věkovou skupinu 15 až 20 let. Jedná se o mladistvé a mladé dospělé, kteří mají své ideály, plány a očekávání. Často se snaží o samostatnost, avšak postrádají životní zkušenosti a potřebné znalosti v řadě oblastí.

Tito mladí lidé chtějí najít své místo ve společnosti, ale ne vždy přemýšlejí o budoucnosti, zda najdou práci nebo jak se mají chovat v novém prostředí. Někteří mají tendenci se přeceňovat, jiní naopak podceňovat. V tomto věku také dochází ke změnám kolektivů (např. přechod na vysokou školu nebo do zaměstnání), kde je kladen důraz na společné cíle a podobné zájmy. Důležitá je proto schopnost správně se adaptovat.

Mnozí žáci hledají vzory v online prostředí – na sociálních sítích, streamech či video platformách. Ne všichni influenceri však představují vhodné hodnotové modely, proto je prevence zaměřena právě na tuto oblast.

Z hlediska prevence je vhodné rozlišit dvě podskupiny:

- Skupina 1: Žáci, u nichž se již projevují známky rizikového chování (např. závislost na hrách, kouření, alkohol).
- Skupina 2: Žáci, kteří rizikové chování zatím nevykazují.

Každá skupina vyžaduje odlišný přístup. U druhé skupiny je vhodná primární prevence, zatímco u první je klíčová práce s motivací a specifickými argumentačními strategiemi. Namísto zdůrazňování zdravotních rizik může být účinnější poukaz na ekonomické nebo sociální dopady jejich chování.

3.2 Pedagogický sbor

Ne všichni vyučující mají během svého studia nebo praxe dostatečné zkušenosti s oblastí primární prevence, a ne každý bude v realizaci programu zastávat stejnou roli. Proto je důležité zapojit všechny pedagogy například prostřednictvím společných setkání nebo seminářů zaměřených na tuto problematiku. Všichni vyučující budou seznámeni s programem a základními pravidly prevence.

Významnější roli mají učitelé humanitních předmětů a třídní učitelé, avšak do prevence by měl být zapojen celý pedagogický sbor. Někteří pedagogové mají k této práci větší předpoklady než jiní, proto je nutné vhodně rozdělit odpovědnosti a úkoly.

Důležitým prvkem prevence je také osobní příklad – většina pedagogického sboru je nekuřácká. Hlavní odpovědnost za realizaci programu nesou školní metodik prevence a výchovný poradce.

3.3 Rodiče a zákonní zástupci

Cílem školy je informovat rodiče o preventivních aktivitách, a to zejména na třídních schůzkách nebo prostřednictvím jejich zástupců ve školní radě. Zároveň je důležité vytvářet prostor pro vzájemnou komunikaci a přátelskou atmosféru při řešení problémů.

Rodičům je k dispozici také školní poradenské pracoviště, kde mohou získat podporu a konzultace při řešení výchovných nebo preventivních otázek.

4 Způsob dosažení cílů

Způsob dosažení cílů vychází z kapitoly 2 Cíle programu.

4.1 Dlouhodobé cíle

1. Úprava zasedacího pořádku, použití diferencovaných učebních materiálů, stanovení časových limitů a přiměřené náročnosti úloh podle potřeb žáků.
2. Aktivní motivace žáků pomocí vhodných výukových metod, komplexního hodnocení a zájmu o příčiny případného zhoršení prospěchu (např. dospívání, rodinné zázemí, vrstevnické vlivy).
3. Sdílení zkušeností z praxe, zprostředkování kontaktu s odborníky a informativní schůzky zaměřené na kariérní volby.
4. Viz vhodná podpůrná opatření, dále např. beseda se všemi žáky v daných třídách.
5. Spolupráce s firmami, účast žáků na odborných stáží nebo přednáškách na VŠ.
6. Šetření a řešení daných aktuálních problémů ve spolupráci např. s třídními učiteli nebo s PPP nebo Policií ČR apod.
7. Besedy a přednášky s odborníky zaměřené na rizikové chování.
8. Analýza chování žáků v jednotlivých třídách (vztah žák-žák, žák-vyučující, žák-jiná osoba), případně užívání návykových látek s ohledem na obsahovou náplň preventivních programů.
9. Školení vyučujících, individuální metodická setkání.
10. Využití moderních a interaktivních metod výuky a hodnocení.
11. Využívání vhodných výukových metod ve vyučovacích hodinách.
12. Uskutečňování volnočasových aktivit v rámci např. kroužků nebo sportovních akcí apod.
13. Pořádání besed, přednášek s různými odborníky z praxe, používání vhodných materiálů (videí, blogů apod.).
14. Pravidelná komunikace s rodiči – třídní schůzky, individuální setkání.
15. Nastavení vhodných pravidel pro využívání AI. Např. žáci smí použít AI pro brainstorming, korektury a překlad. U závěrečných prací je žáky nutná citace použitého nástroje. Generované texty/obrázky nesmí žáci vydávat za vlastní, pokud tvoří podstatnou část výstupu.

4.2 Krátkodobé cíle

1. Adaptační kurz pro žáky 1. ročníku v září.
2. Preventivní programy s příslušníky Policie ČR.
3. Odborná školení a přednášky pro pedagogický sbor.
4. Spolupráce s rodiči při řešení záškoláctví (např. přes třídní učitele).
5. Průběžná spolupráce s rodiči ve formě třídních schůzek, individuálních konzultací apod.
6. Projekty v hodinách ICT a informatiky zaměřené na autorská práva, práci s informacemi (umělou inteligencí) a zpracování závěrečných prací.

7. V jednotlivých předmětech s obsahem ICT upozornit na rizika sociálních sítí, bezpečnosti na internetu, fake news a modelovat relevantní problémy a zkušenosti, pouštět vhodný materiál o hodině.
8. Průběžná spolupráce s PPP při řešení rizikového chování.
9. Pravidelné informování pedagogů na poradách, osobně nebo elektronicky.
10. Besedy a přednášky na aktuální témata – např. s příslušníky Policie ČR, formou videí nebo sdílených zkušeností.

5 Školní poradenské pracoviště v rámci školních vzdělávacích programů

Nedílnou součástí práce školního poradenského pracoviště je začleňování prevence rizikového chování do výuky jednotlivých předmětů v rámci školních vzdělávacích programů (ŠVP). Toto propojení je klíčové, protože umožňuje systematicky rozvíjet nejen odborné, ale i osobnostní a sociální dovednosti žáků.

Naši absolventi nacházejí uplatnění především v technických oborech – elektrotechnice, strojírenství a informačních technologiích.

- Absolvent IT se může uplatnit jako programátor desktopových, mobilních nebo webových aplikací, webdesignér, správce operačních systémů a sítí, grafik nebo fotograf. Má také dobré předpoklady pro studium na vysoké škole technického směru.
- Absolvent elektrotechniky může pracovat jako elektronik, servisní technik elektrozařízení, programátor PLC, návrhář elektronických a automatizačních systémů, projektant elektro, revizní technik či technik výstupní kontroly.
- Absolvent strojírenství najde uplatnění např. jako mechatronik, programátor a servisní technik PLC automatů či robotů, konstruktér hydraulických a pneumatických zařízení, zkušební technik, projektant v elektrotechnickém průmyslu nebo návrhář robotických mechanismů.

Prvky prevence rizikového chování se proto prolínají nejen ve všeobecně vzdělávacích předmětech, ale i v předmětech odborných. Klíčová je mezioborová koordinace.

Předměty se zapojením prvků prevence:

- český jazyk
- občanská nauka
- tělesná výchova
- biologie a ekologie
- cizí jazyk
- informatika
- elektrotechnika
- strojírenství

V hodinách těchto předmětů jsou využívány metody podporující komunikační dovednosti, spolupráci, zdravé sebevědomí a rozvoj tzv. soft skills (měkkých dovedností).

Součástí programu budou i besedy a přednášky odborníků (včetně rodičů), zaměřené například na témata:

- kyberšikana a šikana,
- záškoláctví,
- zdravotní rizika návykových látek, zdravý životní styl.

6 Plán aktivit pro školní rok

V této kapitole budou uvedeny aktivity pro žáky i další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Aktivity pro žáky

Žáci mají možnost se účastnit různorodých aktivit. Jedná se např. o adaptační kurz pro první ročníky, exkurze do firem, letní školu, přednášky, různé soutěže, sportovní aktivity, Unie škol inovativních, zájmové kroužky nebo pasování žáků prvních ročníků. Další akce jsou postupně zařazovány podle aktuální situace v průběhu školního roku. Konkrétně se jedná o třídnické hodiny nebo školní výlety.

6.1 Adaptační kurz

Adaptační kurz, který je určen pro žáky 1. ročníků maturitních i učebních oborů, se obvykle uskutečňuje v polovině září. Probíhá ve spolupráci s K – klubem Jičín a osvědčenými instruktory, které doplňuje z naší školy výchovný poradce. Pro žáky jsou instruktory připraveny souhrnné a různorodé činnosti a aktivity (které také slouží k zábavě), které jsou zaměřeny především na vzájemnou součinnost, spolupráci a obětování se pro kolektiv. Aktivity prověřují nejen fyzickou, ale i rozumovou zdatnost.

6.2 Exkurze do firem

Na naší škole je velká pozornost věnována zajištění exkurzí do firem. Pravidelně se jednotlivé třídy (podle zaměření), účastní exkurzí do následujících firem: Tiyo v Hořicích, Seco Industries s. r. o. (Jičín), Continental s. r. o. Jičín, ŠKODA AUTO Mladá Boleslav, Siemens, Ronal Jičín, Deprag Lázně Bělohrad, Equans (Jičín), Engie Jičín, Microrisc Jičín, ORT Nový Bydžov, Sklopísek Střeleč, Emuge s. r. o., KOBIT s. r. o. (Jičín), Loreta s. r. o. – nástrojárna v Nové Pace, Hydra a. s. aj. V daných firmách žáci získají podrobné informace o zaměření firmy, seznámí se s moderními technologiemi i možnostmi další spolupráce s firmou. Seznámení se zázemím firem se mohou žáci rozhodnout, kam budou chtít zaměřit svůj další profesionální rozvoj po úspěšném absolvování studia na naší škole.

6.2.1 Kulturní vzdělávání

Pro žáky pravidelně pořádáme řadu seminářů i návštěvy divadelních a filmových představení a besedy. Obvykle žáci navštíví následující akce: MSV Brno, Letiště Václava Havla a Technické muzeum, Národní divadlo, IQ Landii Liberec, historická místa Jičína apod.).

6.3 Letní škola

Škola pravidelně pořádá Letní školu jako příměstský týdenní program určený především pro žáky 2. stupně základních škol a uchazeče o studium na naší škole. Cílem je nabídnout dětem smysluplné využití volného času během prázdnin, seznámit je s technickými obory a rozvíjet jejich tvořivost a dovednosti.

V rámci Letní školy se účastníci zapojují do tematických dílen a workshopů zaměřených na moderní technologie (např. programování, virtuální realitu, 3D tisk, digitální grafiku a fotografii). Účastníci získávají nejen nové znalosti a praktické zkušenosti.

6.4 Přednášky

Pro žáky jsou připraveny přednášky na aktuální trendy s důrazem na bezpečnost.

6.4.1 Přednáška bezpečnost na silnicích

Pravidelně se na naší škole uskutečňuje přednáška o bezpečnosti na silnicích pro žáky třetích ročníků, kterou vede specialista od Policie Jičín. Pro každou třídu je tato přednáška uskutečňována samostatně. Tematickým obsahem přednášky bývají: bezpečnost na silnicích, chování řidiče v silničním provozu, upozornění na problematická místa na silnicích v kraji, představení profilu pirátů silnic aj. Přednášky jsou doplněny modelovými situacemi z běžného života formou videoukázek a nejsou opomenuty ani statistiky, které jsou prezentovány prostřednictvím grafů. Samozřejmá je i diskuze specialisty s žáky.

6.4.2 Přednáška kyberšikana

Pravidelně se na naší škole uskutečňuje přednáška o kyberšikaně pro žáky prvních ročníků, kterou vede specialista na kyberšikanu od Policie Jičín. Pro každou třídu je tato přednáška uskutečňována samostatně. Tematickým obsahem přednášky bývají: vymezení pojmu kyberšikana (žáků i učitelů), představení profilu obětí a pachatelů. Přednášky jsou doplněny modelovými situacemi z běžného života formou videoukázek a nejsou opomenuty ani statistiky, které jsou prezentovány prostřednictvím grafů. Samozřejmá je i diskuze specialisty s žáky.

6.4.3 Přednášky od přednášejících z vysokých škol

Pravidelně se na naší škole v posledních letech uskutečňuje (především pro žáky 3. ročníku nebo i pro žáky 4. ročníku oboru Informační technologie) přednáška o objektově orientovaném programování, modelování a moderním vývoji softwaru nebo databázové systémy, kterou realizují přednášející z FIM UHK. Přednášky jsou zaměřené především na moderní trendy v daných oblastech i možnost dalšího výhledu směřování v dané oblasti. I v tomto školním roce se budeme snažit tyto přednášky pro žáky zajistit, případně se pokusíme i o nějaké další rozšíření. Samozřejmá je i diskuze přednášejících s žáky.

6.5 Soutěže

Žáci školy se pravidelně účastní různých typů soutěží z odborných i všeobecně vzdělávacích předmětů.

6.5.1 Bobřík Informatiky

Jedná se o informatickou soutěž pro žáky ze základních a středních škol, kde si žáci mohou ověřit znalosti např. z algoritmizace, řešení problémů nebo digitální gramotnosti. Test se vyplňuje on-line a žáci na něj mají omezený čas. Žáci si mohou vytisknout i diplom se svým výsledným bodovým ohodnocením. Této soutěže se naše škola

pravidelně účastní, protože náměty pro žáky na rozšíření algoritmického myšlení a řešení problémů je v řadě odborných předmětů velice důležitý.

6.5.2 Celostátní matematická soutěž

V této soutěži žáci rozvíjejí především matematické a logické myšlení. Hledají nejefektivnější způsob, jak vyřešit zadaný problém/úlohu. V této soutěži mohou projevit také svoji kreativitu a rychlý a bezchybný úsudek. Této soutěže se vybraní žáci z jednotlivých ročníků naší střední školy pravidelně účastní.

6.5.3 Kraje pro bezpečný internet

S pomocí projektu se žáci seznámí, která nebezpečí na ně mohou být nastražena na internetu a jak se jich vyvarovat. V rámci projektu si mohou žáci projít obsáhlé e-learningové kurzy, které obsahují spoustu informací, která jsou doplněna videi nebo i pracovními listy. Tematicky jsou zaměřena např. na kyberšikanu, přístupová hesla, falešné zprávy a aktuální problémy. Vyhodnocování jsou nejúspěšnější školy, ve kterých základní kvíz s 20 otázkami vyplní na maximální možný bodový zisk co nejvíce žáků (o pořadí rozhoduje poměr úspěšně vyplněné testy žáků na škole/celkovému počtu žáků na škole). Na tento test mají žáci neomezený počet pokusů. Úspěšní řešitelé základního testu mohou vyplnit i Kvíz plus, který se skládá z cca 15 otázek ze škály otázek, a soutěžící na ně mají pouze jeden pokus. Z úspěšných řešitelů z každého kvízu jsou vylosováni šťastní výherci, kteří mohou vyhrát hodnotné ceny. Tohoto projektu se žáci pravidelně účastní.

6.5.4 Olympiáda z angličtiny

Soutěž (školní kolo) se skládá z testu z gramatiky, slovní zásoby a poslechových dovedností. V ústní části si mohou soutěžící částečně vyzkoušet, jaké je to být na ústní maturitní zkoušce.

6.6 Open FabLab!

Škola se pravidelně zapojuje do soutěže Open FabLab!, která je určena pro žáky naší školy oborů informačních technologií, elektrotechniky a strojírenství (mechatroniky). Smyslem soutěže je podpořit tvořivost, inovativní myšlení a nabídnout žákům možnost prezentovat své projekty před odbornou porotou.

Soutěž zároveň pomáhá při přípravě na Středoškolskou odbornou činnost (SOČ) nebo maturitní práci, a tím posiluje motivaci k učení a pozitivní vztah ke škole.

Žáci mohou vyhrát i finanční ceny.

6.6.1 SOČ

V této soutěži žáci dlouhodobě pracují na svém projektu v jedné z 18 kategorií, kde výstupem je obvykle praktická část práce s dokumentací, kterou žáci prezentují před odbornou komisí v konkurenci dalších žáků z jiných škol. Celkem se soutěžící může zúčastnit školního, okresního, krajského a ústředního kola. Do ústředního kola postupuje pouze vítěz, v předchozích kolech vždy soutěžící umístění na prvních dvou místech. V této soutěži dosahují žáci naší školy velice dobrých výsledků.

6.6.2 Soutěž Enersol

Žáci připravují projekty z oblasti ekologie a úspor energií. Prezентují je před odbornou porotou a vytvářejí i funkční modely.

6.6.3 Soutěž Hackathon Královéhradeckého kraje

Této soutěže se mohou účastnit až čtyřčlenné týmy ze střední nebo z vysoké školy a jejich úkolem je za určitý počet hodin čistého času v jednom dni vytvořit aplikaci, která využívá otevřená data, především z Královéhradeckého kraje (je možné pracovat se všemi datovými sadami otevřených dat publikovanými v Národním katalogu otevřených dat s omezením). Následně musejí všechny týmy naprogramovanou aplikaci předvést před komisí a dalšími účastníky soutěže.

6.6.4 Soutěž mladých strojařů v programování CNC strojů

Žáci si mohou ověřit své programovací znalosti CNC strojů např. v programu Run MyVirtual Machine (Sinumerik ONE). Soutěž probíhá v rámci veletrhu „Mezinárodní strojírenský veletrh MSV v Brně“, který je hlavní středoevropský veletrh pro strojírenství a elektrotechniku, kde se prezentují nové technologie a trendy, včetně automatizace a číslicového řízení (CNC). Hlavními tématy veletrhu jsou obráběcí a tvářecí stroje, digitalizace průmyslu, ukázky inovací napříč obory, ale také průmyslový design nebo 3D technologie.

6.6.5 Soutěž plšQworky

V této soutěži mohou žáci rozvíjet svoje logické myšlení i možnost stanovení správné taktiky a spolupráce v rámci družstva. Této soutěže se žáci naší školy pravidelně účastní. Soutěží proti sobě pětičlenné týmy. Kromě soutěžení mohou žáci navázat i nová přátelství a mohou získat hodnotné ceny.

6.6.6 Soutěž s firmou Ronal Jičín

Žáci tvoří design litých automobilových kol. Návrhy posuzují odborníci podle technologické připravenosti i estetické hodnoty.

6.6.7 Soutěž v 2D kreslení a 3D modelování

Žáci navrhují technické výkresy a modely v CAD programech. Soutěž rozvíjí přesnost a práci s moderním softwarem.

6.6.8 Soutěž v programování

Tato soutěž rozvíjí především logické a programátorské myšlení, dále rozvíjí rychlý způsob řešení problémů. V této soutěži se soutěžící mohou zúčastnit krajského a ústředního kola. Kritériem pro postup je získání určitého počtu bodů z daných úloh v konkurenci se spolusoutěžícími z jiných škol ve všech krajích v Česku. Této soutěže se vybraní žáci z jednotlivých ročníků naší střední školy pravidelně účastní. Vzhledem k vývoji umělé inteligence jsou úlohy postaveny tak, aby využívání umělé inteligence při programování úloh bylo značně ztížené.

6.6.9 Robosoutěž

Prestížní soutěž pořádané Fakultou elektrotechniky ČVUT v Praze. Týmy musejí sestavit robota a vyřešit zadanou úlohu.

6.6.10 Talent pro firmy

Týmy složené ze žáků a zástupců firem staví funkční modely ze stavebnice Merkur. Hodnotí se technické dovednosti, přesnost a týmová spolupráce.

6.7 Sportovní aktivity

Žáci mohou předvést a rozvíjet svoje fyzické a mentální dovednosti, zaujetí pro hru a kolektivní myšlení např. v prvním ročníku v lyžařském kurzu a ve druhém ročníku na vodáckém kurzu apod. Dále se vybraní žáci účastní řady sportovních soutěží ve fotbale, stolním tenisu, házené, košíkové, florbalu nebo sálové kopané. V těchto soutěžích se podle výsledků účastníme okrskových, okresních, krajských, a i někdy republikových kol.

V rámci školy se uskutečňují i sportovní soutěže, které jsou vzpomínkou na bývalé vyučující školy. Pohár Jaroslava Smolíka ve florbale je mezitřídní florbalový turnaj na počest bývalého učitele, který je stále aktivním sportovcem. Dále škola pořádá dva memoriály. Memoriál Tomáše Pavlíčka ve fotbale. Fotbalový turnaj mezi třídami připomíná památku učitele a sportovce. Žáci uctívají jeho odkaz hrou. Memoriál P. Letošníka ve volejbale. Tradiční volejbalový turnaj s dlouholetou historií. Účastní se žáci i učitelé.

6.8 Unie škol inovativních – UŠI

Naše škola je součástí spolku Unie škol inovativních, který propojuje školy z celé České republiky a usiluje o zavádění efektivních a moderních metod do vzdělávání. Cílem je sdílení příkladů dobré praxe, vzájemná inspirace a hledání cest, jak posunout české školství směrem k větší kvalitě a aktuálnosti.

UŠI klade důraz na aktivní zapojení žáků. Podporuje jejich podnikavost, iniciativu a zodpovědnost prostřednictvím projektů, které propojují školní výuku s praxí a firemním prostředím. Žáci se stávají partnery učitelů a mají možnost zasahovat do chodu školy i vzdělávacího procesu.

Součástí UŠI je i rozvoj žakovské komunity. Žáci mají možnost setkávat se s vrstevníky z jiných škol, účastnit se společných projektů, stáží nebo pořádat vzdělávací akce pro ostatní školy. Vzdělávání zde není jen o přijímání informací, ale také o neformálním učení, získávání zkušeností a objevování vlastního talentu.

6.9 Zájmové kroužky

Jak je zřejmé, velký důraz je kladen na smysluplné využívání vzdělávacích aktivit mimo školu. Současně podporujeme rozvoj schopnosti aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací či jednostranné zátěže ze školního vyučování možnostmi navštěvovat zájmové kroužky i kroužky rozvíjející odborné dovednosti žáků. Škola nabízí řadu zájmových kroužků nejen pro současné žáky, ale i pro zájemce ze základních škol. V letošním školním roce mohou žáci navštěvovat některý/některé z kroužků, jejichž

seznam je uveden na webu školy. V kroužcích mohou žáci rozvíjet odborné znalosti nebo logické myšlení. Mohou zde aplikovat poznatky získané ve výuce nebo mohou zlepšit svoji manuální zručnost.

6.10 Pasování žáků prvních ročníků

Škola každoročně pořádá slavnostní pasování prvních ročníků na plnoprávné průmyslové žáky, které se koná obvykle v symbolickém a slavnostním prostředí.

Na této slavnosti vystupují žáci prvního ročníku, kdy s napětím očekávají okamžik, až je paní ředitelka školy pasuje na „průmyslováky“. Tento slavnostní akt symbolizuje oficiální přijetí do společenství školy – "plnoprávné průmyslováky". Původní nervozitu nahrazují úsměvy, radost a hrdost jak u žáků, tak u rodičů a vyučujících, kteří celou atmosféru slavnosti dotvářejí. Celá událost pozitivně narušuje každodenní školní stereotyp a zároveň posiluje pocit sounáležitosti ke škole.

Vzdělávání učitelů

6.11 Vzdelávání učitelů

Učitelé pověřeni primární prevencí, výchovná poradkyně školy (zástupkyně ředitelky školy) Ing. Romana Junková a metodik prevence Mgr. Ondřej Kořínek, Ph.D., se budou účastnit seminářů a vzdělávacích akcí s danou problematikou. Ostatní učitelé jsou informováni o obsahu Školního preventivního programu a budou seznámeni s metodickým postupem problematických projevů rizikového chování žáků a bude jim dále poskytnuta informace o dalších dostupných materiálech, které jsou ve škole k dispozici.

Ostatní učitelé se budou průběžně účastnit odborných seminářů s daným typem zaměření podle oborů.

6.12 Spolupráce s rodiči

Rodiče budou informováni v rámci třídních schůzek dvakrát ve školním roce (čtvrtletí a tři čtvrtletí) o dané problematice a dále jim bude vysvětleno, jakým způsobem škola případné problémy řeší, a jak jim může pomoci. Každý vyučující nabízí rodičům možnost individuální konzultace, např. z důvodu jakýkoliv otázek, po předchozí domluvě, a to nejen za účelem řešení výchovně vzdělávacích problémů.

7 Kontaktní adresy

Název organizace	Kontaktní údaje
Policie České republiky Okresní ředitelství Jičín	Balbínova 24, 506 12 Jičín E-mail: jc@pcr.cz Telefon: 974 533 111
NOMIA, z.ú. Poradna pro oběti násilí a trestné činnosti Typ služby: sociální poradenství	Tř. E. Beneše 575, Hradec Králové 12, 500 12 E-mail: poradna@nomiahk.cz Telefon: +420 495 262 214 Mobil: +420 606 824 104 Web: https://nomiahk.cz/
Linka bezpečí: Služby jsou určeny pro děti a studenty do 26 let . Služba je anonymní a je zdarma. Pro děti i rodiče.	Pro děti a studenty E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz Tel.: 116 111 Pro rodiče E-mail: pomoc@rodicovskalinka.cz Tel.: 606 021 021 Web: http://www.linkabezpeci.cz/
Salinger, z.s. Provází děti, dospívající, vlastní i náhradní rodiny ve složitých životních situacích. Společnými silami hledají cesty k jejich řešení, usilují o jejich stabilitu a hájí jejich práva a zájmy. Působí v Královéhradeckém a Pardubickém kraji.	Sukovy sady 660/1, 500 02 Hradec Králové 2 Web: https://www.salinger.cz/
Státní zdravotní ústav SZÚ se zabývá ochranou a podporou zdraví obyvatelstva, prevencí nemocí a výzkumem v oblasti veřejného zdraví. Poskytuje odborné informace pro veřejnost, odborníky a státní instituce.	Šrobárova 49/48 Email: zdravust@szu.gov.cz Praha 10, 100 00 Telefon: 267 081 111 Web: https://szu.gov.cz/
Život bez závislostí, o.s.: Zaměřuje se na pomoc lidem se závislostmi. Jejich cílem je podporovat jednotlivce, kteří se potýkají s různými formami závislostí (alkohol, drogy, hazard, počítačové hry, apod.), a pomáhat jim najít cestu k uzdravení a zlepšení kvality jejich života.	K Výtopně 1224, Praha 5 E-mail: info@zivot-bez-zavislosti.cz nebo h.vrbkova@seznam.cz Telefon: +420 602 255 508 Web: www.zivot-bez-zavislosti.cz
Návrat SVP pro děti a mládež v Hradci Králové	E-mail: svpnavrat@gmail.com Tel.: 739 401 363 Web: http://www.svphk.cz

Tyfloservis HK (zrakově postižení)	E-mail: h.kralove@tyfloservis.cz Tel.: 495 273 636
Okresní metodik prevence Mgr. Šárka Pušová	E-mail: s.pusova@prevencekhk.cz Tel.: 602 620 020
Krajská školská koordinátorka prevence Mgr. Jana Hrnčířová	E-mail: jhrncirova@khk.cz Tel.: 725 547 168
Úřad práce Jičín	Havlíčková 56 Valdické Předměstí 506 01 Jičín Tel.: +420 950 122 350, +420 950 122 300

8 Evaluace a monitoring

Metodik prevence úzce spolupracuje s ostatními pedagogy, zejména s třídními učiteli a s výchovným poradcem. K vyhodnocení podmínek ve škole používáme následující metody: dotazníkové šetření, pozorování, rozhovory, záznamy metodika prevence a výchovné poradkyně. Vše je statisticky zpracováno a vyhodnoceno. Následně jsou s výsledky seznámeni pedagogové na pedagogické radě. Výsledky budou také publikovány ve výroční zprávě školy. Po vyhodnocení dílčích aktivit metodik prevence stanoví, zda budou ve stejné podobě realizovány i v budoucnu, či budou modifikovány, či se neosvědčily vůbec.

Závěr

Školní preventivní program pro školní rok může být v jeho průběhu aktualizován a doplňován. Závisí to také na aktuální situaci ve škole a měl by směřovat především k tomu, aby škola byla místem, kde se žáci budou cítit svobodně a v bezpečí, a ve škole bude přátelská atmosféra.

Důraz je kladen především na informování žáků v rámci všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů, ale i v rámci přednášek a besed. Škola dále nabízí řadu dalších volnočasových aktivit pro žáky.

V Jičíně 1 .9 .2025

Vypracoval O. Kořínek

Seznam příloh:

[Příloha 1: Školní program proti šikanování](#)

[Příloha 2: Strategie předcházení školní neúspěšnosti](#)

[Příloha 3: Krizový plán školy](#)

Příloha 1: Školní program proti šikanování

Informace uvedené v následující kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdrojů ¹ a ²

9 Šikana

Šikana je forma násilí a agresivního chování mezi žáky (případně i vůči učitelům), která ohrožuje bezpečné prostředí školy. Jedná se o vědomé, úmyslné a obvykle opakované chování s cílem ublížit fyzicky, emocionálně či sociálně. Typickým znakem je nepoměr sil, bezmocnost oběti a samoúčelnost agrese. Za šikanu se nepovažuje běžné škádlení či jednorázová agrese, pokud chybí nepoměr sil a oběť se může účinně bránit.

9.1 Kyberšikana

„Kyberšikana je forma agrese, která se uplatňuje vůči jedinci či skupině osob s použitím informačních a komunikačních technologií (počítačů, tabletů, mobilních telefonů a dalších moderních komunikačních nástrojů), a ke které dochází opakovaně, ať už ze strany původního agresora či dalších osob.“ Termínem on-line obtěžování označujeme jednorázové útoky, jejichž dopad je pouze dočasný. *„Opravdová“ kyberšikana musí splňovat zejména kritéria opakovanosti, musí být dlouhodobá a musí být vnímána jako ubližující.*

9.2 Rozdíly mezi šikanou a kyberšikanou

- *„Kyberšikana má ze své podstaty mnohem větší dosah, který zhoršuje prožívání oběti.*
- *V případě kyberšikany může agresor provést útok kdykoli a kdekoli.*
- *Pachatel kyberšikany může být anonymní, skrytý za přezdívkou nebo jiným neurčitým identifikátorem, oběť tak často není schopna agresora identifikovat.*
- *Kyberšikana jako taková může probíhat neustále. Útok se šíří daleko rychleji než u běžné šikany.*
- *Pachatel kyberšikany se často stává i samotnou obětí.*
- *U kyberšikany je obtížné:*
 - *zajistit rychlou ochranu oběti*
 - *zajistit dostatečný počet svědků*
 - *vystopovat útočníka*
 - *rozpoznat, kdy jde o kyberšikanu a kdy ne*
- *Mezi typické formy kyberšikany také patří:*

¹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Školní šikana. Příloha č. 6 – Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept. Praha: MŠMT, 2020. Tematická příloha Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č. j. MŠMT 21291/2010-28). Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

² KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI. Kyberšikana a další formy kybernetické agrese. Příloha č. 7 – Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept. Olomouc: Centrum PRVoK PdF UP, 2017. Č. j. MSMT-32550/2017-1. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- Publikování ponižujících videozáznamů, audiozáznamů nebo fotografií
- Ponižování a pomlouvání
- Krádež identity a její zneužití
- Ztrapňování pomocí falešných profilů
- Provokování a napadání uživatelů v online komunikaci
- Zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť
- Vyloučení z virtuální komunity
- Obtěžování
- Specifické formy kyberšikany spojené s hraním on-line her
- Happy slapping
- Kyberstalking (pronásledování ve spojení s využitím informačních komunikačních technologií)
- Webcam trolling (zneužívání webkamer pro manipulaci uživatelů internetu prostřednictvím podvržených videozáznamů)“

9.3 Motivy šikany

Motivy šikany mohou být následující:

- Frustrace agresora.
- Snahy o získání pozornosti nebo obdivu skupiny.
- Zkušenost s vlastní dřívější rolí oběti.
- Odlišnosti žáka (fyzické, psychické, sociální, kulturní, etnické, náboženské, sexuální orientace, speciální vzdělávací potřeby apod.).

9.4 Podoba šikany

- **Přímá šikana:**
 - „**fyzická:** bití, plivání, tahání za vlasy, nevhodné doteky, ničení věcí.
 - **verbální:** vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, manipulativní příkazy (např. odevzdávání svačiny či kapesného).
 - **neverbální:** urážlivá gesta a zvuky, zírání, vysmívání, zastrašování, bouchání nebo házení předmětů, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek apod.“
- **Nepřímá šikana:**
 - „Cílem je způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti.
 - Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo.
 - Izolace, ignorování, rozšiřování pomluv, ničení pověsti, nepříjemné sexuální provokace, využívání prostředníků k útoku, krádež osobních věcí.“
- **Kyberšikana:**
 - „falešné profily na jméno žáka (učitele) s dehonestujícím obsahem, ponižující videa, výhrůžné či dehonestující zprávy a příspěvky na

internetu, zveřejňování osobních údajů či fotografií, výhružné SMS nebo e-maily apod.“

- **Šikana učitelů:**
 - cílené ponižování nebo zastrašování pedagogů žáky.

9.5 Co šikana není?

*„Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese. U žáků se za šikanování nepovažuje **škádlení nebo agrese**, které nemá znaky šikanování, a kde chybí nepoměr sil. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opřít, bránit se mu, zastavit ho.“*

9.6 Cíl školního programu

Cílem školy je vytvářet prostředí, ve kterém se všichni žáci i učitelé cítí bezpečně, podporovat pozitivní klima ve třídách a vztahy založené na respektu, solidaritě a toleranci. Škola je postavena na demokratických principech respektujících identitu a individualitu každého svého člena a odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě.

9.7 Preventivní opatření na škole

Ve škole jsou realizována následující preventivní opatření na škole.

- Dohledy vyučujících o přestávkách a v rizikových prostorách školy.
- Třídnické hodiny a pravidelná reflexe vztahů ve třídě.
- Individuální práce třídních učitelů se žáky.
- Aktivní činnost školního metodika prevence a školního poradenského pracoviště.
- Spolupráce školy s rodiči, PPP, SVP a dalšími odborníky.
- Rozvíjení vzájemného respektu mezi dětmi.
- Jasně stanovená pravidla chování a důsledky ve školním řádu (včetně pravidel pro používání mobilů a ICT) s rozlišením závažnosti porušení.
- Podpora dalšího vzdělávání pedagogů v oblasti prevence a řešení šikany.
- Důraz na vhodné sestavování třídních kolektivů.

9.8 Vývoj a stadia šikany

Šikana má postupný vývoj:

- Zárodečné projevy – pomluvy, intriky, odmítání. Okrajový člen skupiny se v ní necítí dobře. Je neoblíbený a není uznávaný.
- Stupňování agrese, první fyzické útoky. Ostrakizovaní žáci slouží jako hromosvod.
- Vytvoření jádra agresorů a systematické útoky.
- Šikana se stává normou skupiny. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“
- Kolektivní program šikany („školní lynč“). Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy.

9.9 Metody vyšetřování šikany

Níže jsou popsány možné kroky strategie při počáteční formě šikany a pokročilé formě stadia šikany.

9.9.1 Počáteční forma stadia šikany

1. Rozpoznání formy šikany
 - a. rozpoznání a stanovení informátorů, agresora a oběť
2. Rozhovor s informátory a obětí
 - a. nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti
 - b. rozhovor informátor-oběť
 - c. anonymní rozhovor s obětí
3. Nalezení vhodných svědků
 - a. Vytipování pravdivě vypovídajících spolužáků (nezávislost na agresorovi)
4. Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky
 - a. Aby nebyly svědkové vzájemně ovlivňováni
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
 - a. Cílem je agresory okamžitě zastavit a ochránit oběť, ale i je samotné před následky jejich činů
6. Rozhovor s rodiči oběti

9.9.2 Postup při řešení kyberšikany ve škole

1. Zklidnění oběti (ta je často rozčilená, její reakce mohou být přehnané, v některých případech až suicidní) a nabídnutí podpory. Zároveň je třeba zajistit, aby kyberšikana dále nepokračovala, tedy odstranit závadný obsah z internetu – např. smazat videa, která oběť ponižují, odstranit závadné fotografie, zablokovat profil pachatele atd.
2. Před samotným smazáním materiálů je však nutné zajistit dostatek důkazů – pořídit si snapshoty s důkazním materiálem, stáhnout dané internetové stránky do lokálního počítače, zajistit seznam žáků, kteří se stali publikem kyberšikany (např. v rámci diskusní skupiny na sociální síti) – ideálně s odkazy na jejich profily, pokusit se identifikovat agresora (např. prostřednictvím jeho přátel).
3. Všechny případy je nutné důkladně vyšetřit – pokud nejsme schopni incident sami vyšetřit, můžeme využít podpory externích institucí. Vyšetřování zahrnuje zjištění, kde incident probíhal, jak dlouho trval, kdo se do něj zapojil, jaký dopad měl na oběť, jakými technickými prostředky lze útok zastavit apod.
4. O incidentu je nutné informovat rodiče oběti i rodiče agresora, lze využít postupů definovaných ve scénáři řešení tradiční šikany. V případě, že případ kyberšikany nespadá do kompetencí školy (např. útok proběhl mimo vyučování a nemá návaznost na šikanu, která probíhá ve škole), mohou rodiče např. zažalovat agresora u občanského soudu za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu apod.
5. Je velmi důležité, aby škola při trestání agresorů postupovala v souladu se školním řádem v kombinaci s dalšími strategickými dokumenty školy – např. krizovým plánem, minimálním preventivním programem školy apod.

9.9.3 Pokročilá forma stadia šikany

1. Okamžité zastavení násilí a zajištění bezpečí oběti.
2. Spolupráce pedagogického sboru, metodika prevence a vedení školy.
3. Zapojení odborníků (PPP, psycholog).
4. Zabránění agresorů na křivé výpovědi.
5. Nahlášení Policii ČR, případně informovat SPOD, PPP.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Evidence případu a revize preventivních opatření školy.

9.10 Nevhodné postupy

Škola se musí vyvarovat:

- bagatelizace problému,
- obviňování oběti,
- veřejné konfrontace oběti a agresora,
- rozhovorů před celou třídou,
- nepřiměřených trestů nebo zastrašování,
- automatického zapojení Policie u méně závažných případů,
- přenášení odpovědnosti na oběť („musíš se bránit sám“).

9.11 Nápravná opatření

- Výchovní opatření (napomenutí, důtky, podmíněné vyloučení).
- Individuální výchovný plán agresora.
- Převedení do jiné třídy.
- Spolupráce s odbornými zařízeními.
- V mimořádných případech podnět k OSPOD či doporučení umístění do SVP nebo diagnostického ústavu.

9.12 Podpora oběti a agresora

- Oběť musí dostat ochranu, podporu a možnost znovu se cítit bezpečně.
- Agresorovi je nutné poskytnout vedení k náhledu na své chování a odbornou pomoc.
- Dlouhodobě se pracuje s třídním kolektivem i s mlčící většinou (přihlížejícími).

9.13 Odpovědnost a spolupráce

- Za prevenci a řešení šikany odpovídají všichni pedagogové.
- Koordinaci zajišťuje školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a vedením školy.
- Pokročilé případy se řeší s externími odborníky (PPP, SVP, Policie, OSPOD).
- Každý případ se dokumentuje a vyhodnocuje, aby škola mohla přizpůsobit svá preventivní opatření.

Příloha 2: Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Postupy školy při řešení školní neúspěšnosti se řídí „Metodikou pro nastavování podpůrných opatření ve školách“ (NÚV, 2014/2016)³, která vymezuje stupně podpůrných opatření a nástroje jako Plán pedagogické podpory (PLPP) a Individuální vzdělávací plán (IVP).

10 Školní neúspěšnost

Školní neúspěšnost, mezi kterou se dají zařadit mj. školní výkon, tj. žákovy znalosti, schopnosti a nadání, je aktuálním a stále se opakujícím se problémem, kde se musí věnovat velké úsilí žákovi. Pokud se žákovy neúspěchy pravidelně opakují, mělo by se začít pravidelně spolupracovat s rodiči žáka, ale musí s nimi spolupracovat i vyučující a v neposlední řadě musí spolupracovat samotný žák. V konkrétních a náročných situacích by se mělo také spolupracovat se specializovanými zařízeními, např. s PPP. Na výsledky žáků mají velký vliv proměnlivé faktory, mezi které patří např. momentální rozpoložení, zdravotní stav, situace v rodině nebo vliv školního kolektivu apod. Každý žák je individuem, proto by se k němu mělo přistupovat individuálně. Ne po všech žácích může chtít vyučující v jednotlivých hodinách stejné výkony u různorodých příkladů. Každý žák má jiné dispozice a nadání v jednotlivých předmětech. Nějaká minimální znalost obsahové náplně předmětů, která bude stejná pro všechny žáky ve třídě, přesto musí být, aby někteří žáci nebyli tzv. „nepolíbeni danou problematikou“. Obvykle je školní neúspěšnost způsobena souborem příčin. „*U vážných nedostatků v prospěchu a výrazných neúspěchů ve škole je třeba zjistit, o jaký typ neúspěchu jde, zda se nejedná o trvalejší, příp. progredující a celkovou tzv. absolutní školní neúspěšnost.*“⁴ Kromě absolutní školní neúspěšnosti se můžeme setkat i s tzv. relativní neúspěšností. „*U relativní školní neúspěšnosti jsou výkony žáka ve vyučování nižší než jeho rozumové (mentální) potencionality, možnosti, schopnosti, dovednosti a předpoklady. Jde o tzv. podvýkonový syndrom. Může být způsoben např. krizovou, stresovou situací, unavitelností, sníženou frustrační tolerancí, neurotickou reaktivitou, nerovnoměrným nadáním, dočasně sníženou sebedůvěrou, demotivací pro opakovanou neúspěšnost, apod. Zde může hodně pomoci obnovení přiměřené sebedůvěry vhodně volenou pochvalou, kladným oceněním, úspěšností.*“⁵

³ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

⁴ KOHOUTEK, Rudolf. Psychologie školní úspěšnosti a neúspěšnosti [online]. [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/psychologie-skolni-uspesnosti-a-neuspesnosti>

⁵ KOHOUTEK, Rudolf. Psychologie školní úspěšnosti a neúspěšnosti [online]. [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0911/psychologie-skolni-uspesnosti-a-neuspesnosti>

10.1 Řešení školní neúspěšnosti

Především se musí rozpoznat, o který typ školní neúspěšnosti se u žáka jedná a je nutná domluva mezi konkrétními vyučující a školním metodikem prevence a výchovným poradce na škole, kteří daný stav budou aktivně řešit. Je potřeba žáka podrobit pedagogické, speciálně-pedagogické a psychologické diagnostice, aby byly správně určeny příčiny školní neúspěšnosti u žáka. Navíc každý žák může, ve většině případů má, odlišný učební styl než jeho spolužáci. Může být lepší v některých typech úloh než jeho nadanější spolužáci apod. Důležitý je včasný zásah, aby se dílčí neúspěchy nekumulovaly, kdy se žák v této oblasti může dostat do bezvýchodné situace. Je důležité zastavit pokles jeho školních výkonů a pokud možno „nastartovat“ zlepšující se tendenci. Opatření bude voleno individuálně na základě zjištění z diagnostiky.

10.1.1 Žáci s poruchami učení a chování

Důležité je kompenzovat nedostatky pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. V případě potřeby je pro žáka vytvořen individuální vzdělávací plán.

Podpůrná opatření:⁶

- 1. stupeň – běžné úpravy výuky (rozfázování úkolů, více času, vizuální podpora).
- 2. až 3. stupeň – doporučení PPP/SPC (reedukační cvičení, speciální pomůcky, pravidelné konzultace).
- 4. až 5. stupeň – asistent pedagoga, speciální kompenzační pomůcky hrazené státem, IVP.

10.1.2 Žáci se zdravotním omezením nebo znevýhodněním

Důležité je kompenzovat nedostatky pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z pedagogicko-psychologické poradny a kompenzačních pomůcek. V případě potřeby je pro žáka vytvořen individuální vzdělávací plán.

Podpůrná opatření:⁷

- 1. stupeň – běžné úpravy výuky (rozfázování úkolů, více času, vizuální podpora).
- 2. až 3. stupeň – doporučení PPP/SPC (reedukační cvičení, speciální pomůcky, pravidelné konzultace).
- 4. až 5. stupeň – asistent pedagoga, speciální kompenzační pomůcky hrazené státem, IVP.

⁶ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

⁷ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

10.1.3 Žáci se sociálním znevýhodněním

Vytvoření podmínek ve škole při výuce i mimo výuku. Začleňování těchto jedinců do třídního a školního kolektivu. Půjčování učebních materiálů. Možnost přístupu k internetu i po škole. Spolupráce s rodinou. V případě potřeby je pro žáka vytvořen individuální vzdělávací plán.

Podpůrná opatření:⁸

- 1. stupeň – běžné úpravy výuky (rozfázování úkolů, více času, vizuální podpora).
- 2. až 3. stupeň – doporučení PPP/SPC (reedukační cvičení, speciální pomůcky, pravidelné konzultace).
- 4. až 5. stupeň – asistent pedagoga, speciální kompenzační pomůcky hrazené státem, IVP.

10.1.4 Žáci s vysokou mírou absence

Žáci mohou mít vysokou absenci z různých důvodů. Jednou z příčin může být např. záškoláctví. Postup v tomto případě je uveden v krizovém plánu školy. Vysoká míra absence bývá nejčastěji způsobena zdravotními problémy a indispozicemi. V tomto případě je velice důležité poskytnout žákům podporu při zvládnutí chybějící látky. V tomto případě se žák domluví s konkrétním vyučujícím na plánu k dostudování učiva, stanoví se individuální termíny dozkoušení. Vyučující poskytuje žákovi konzultace, případně komunikuje s rodiči. Žák je v průběhu dohánění látky podporován.

V případě vysoké absence lze použít opatření v rámci 1.–2. stupně podpůrných opatření, například vytvoření PLPP zaměřeného na systematické doplnění učiva.⁹

10.2 Postup při řešení školní neúspěšnosti

Rodiče se mohou na průběžnou klasifikaci a počet zameškaných hodin svých dětí podívat do systému Bakaláři u všech oborů vzdělávání ve škole, kam mají přístup. Dále si mohou s příslušným vyučujícím domluvit konzultační hodiny nebo přijít 2x za školní rok na rodičovskou schůzku.

Klíčovou roli v předcházení školní neúspěšnosti mají jednotliví třídní učitelé, kteří jsou obeznámeni se situací žáka i s jeho prospěchem v průběžné klasifikaci systému Bakaláři a počtem zameškaných hodin. Po prvním čtvrtletí (je možné i dříve) se třídní učitel domluví na konzultaci se žáky/jejich zákonnými zástupci, kteří v tomto čtvrtletí neprospívají/mají hodně zameškaných hodin a jsou v předmětech neklasifikováni. Jednání se dále zúčastní učitelé daných předmětů, ve kterých žák neprospívá/nelze klasifikovat, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Také se sjedná termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost

⁸ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

⁹ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

zvoleného postupu, za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

Žáci mají možnost konzultací s výchovnou poradkyní. Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

Účinnost podpůrných opatření (PLPP, IVP) je pravidelně vyhodnocována (nejméně 1× za pololetí) a podle potřeby revidována ve spolupráci žáka, rodičů, třídního učitele, vyučujících a poradenského pracoviště.¹⁰

¹⁰ NÚV. Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014 [aktualizováno 2016]. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/38983/download>

Příloha 3: Krizový plán školy

Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)¹¹¹²

Krizový plán školy je dokument, který vymezuje kázeňské problémy, které se ve škole nejčastěji vyskytují, a poskytuje návod zaměstnancům, jak v takových krizových situacích postupovat. Krizovými situacemi myslíme takové chování, které spadá do kategorie rizikového chování žáků. Krizový plán školy je sestavován za pomoci členů školního poradenského pracoviště na naší škole. Toto školní poradenské pracoviště úzce spolupracuje s odborníky a odbornými centry. Jedná se především o následující rizikové chování:

- nález a/, distribuci nebo zjištěnou konzumaci návykových látek (alkohol, tabákové výrobky)
- záškoláctví
- krádež
- vandalismus
- extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- rizikové sexuální chování
- týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole

Existence krizového plánu školy vychází z legislativních dokumentů (uvedeny níže v poznámkách na této stránce dokumentu). Jednotlivé citace/parafráze v níže uvedených kapitolách jsou uváděny z příslušných textových dokumentů uvedených níže v poznámkách na této stránce dokumentu.

¹¹ MŠMT. METODICKÉ DOKUMENTY (DOPORUČENÍ A POKYNY) [online]. © 2013 – MŠMT [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

¹² MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodická doporučení a metodické pokyny* [online]. [cit. 27. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

11 Návykové látky

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹³

Níže je uvedena stručná tabulka s krizovými situacemi a postupem jejich řešení v souvislosti s návykovými látkami.

Tabulka 1 – Krizové situace

Situace	Postup	Koho informovat
Konzumace	Zabránit, odebrat, sepsat záznam, případně přivolat ZZS	Vedení, metodik prevence, rodiče, OSPOD
Distribuce	Vždy se oznamuje Policii	Policie, vedení
Přechovávání	Zajistit látku, předat policii, sepsat záznam	Policie, rodiče, OSPOD
Nález	Netestovat, zajistit, uložit, předat policii	Policie, vedení

11.1 Co jsou návykové látky

- Látky působící na centrální nervový systém, mění náladu, vnímání, chování.
- Patří sem alkohol, tabák, konopné drogy, těkavé látky, stimulanty (pervitin, kokain), opioidy (heroin, morfin), halucinogeny (LSD, houby), léky (hypnotika aj.) a nové syntetické drogy (extáze).
- Nebezpečné je i kombinování více látek (např. útlum dechového centra).

11.2 Formy užívání návykových látek

- Experiment (jednorázové vyzkoušení)
- Užívání (opakovaná zkušenost, bez větších následků)
- Nadužívání (rizikové užívání, hrozí zdravotní problémy)
- Zneužívání (dlouhodobé užívání i přes následky)
- Závislost (nutkavé užívání, psychická i fyzická)

¹³ GABRHELÍK, Roman; ORLÍKOVÁ, Barbora; ŠEJVL, Jaroslav. *Návykové látky*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [2020?]. In: *Metodické dokumenty, doporučení a pokyny* [online]. [cit. 30. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny>

11.3 Rizikové faktory

- Individuální: impulzivita, úzkostnost, deprese, ADHD, antisociální chování.
- Rodinné: konflikty v rodině, slabá kontrola rodičů, permissivní výchova, zneužívání dítěte.
- Školní: špatný prospěch, nepřijetí vrstevníky, záškoláctví.
- Komunitní: snadná dostupnost, tolerantní postoje okolí, vliv reklamy.

11.4 Protektivní faktory

- Silné pozitivní vztahy v rodině a zapojení rodičů.
- Úspěch ve škole a v zájmových aktivitách.
- Vazby na školu, komunitu, náboženské organizace.
- Jasná pravidla a normy života bez drog.

11.5 Příznaky užívání u žáků

- Náhlé změny chování a osobnosti.
- Nestabilní nálada, výbuchy, konflikty s okolím.
- Změny vzhledu, únavy, spánkových návyků.
- Pokles školního výkonu, záškoláctví.
- Tajné kontakty s vrstevníky, časté žádosti o peníze.

11.6 Postup školy při podezření na užívání

1. Navázat důvěrný vztah se žákem, jednat s empatií.
2. Neodsuzovat, ale nabízet pomoc, nasměrovat na odborníky.
3. Oddělit roli učitele a poradce (pokud je to možné).
4. Zajistit bezpečné prostředí pro otevřenou komunikaci.
5. Při ohrožení zdraví okamžitě zajistit lékařskou pomoc.
6. Informovat rodiče, metodika prevence, případně odborná pracoviště.

11.7 Doporučené přístupy školy

- Vytvářet prostředí, kde se rizikovému chování předchází.
- Poskytovat žákům i rodičům věcné informace o návykových látkách.
- Spolupracovat s odborníky a institucemi (PPP, OSPOD, Policie, zdravotnická zařízení, neziskové organizace).

- Zařazovat prevenci do poučení o ochraně zdraví.
- Upřednostňovat interaktivní a dlouhodobé preventivní programy.
- Vyhybat se odstrašování a jednorázovým akcím bez návaznosti.
- Škola má zakotvený zákaz vnášení a užívání návykových látek ve školním řádu.
- Plnit ohlašovací povinnost v případech stanovených zákonem (trestná činnost, ohrožení dítěte).

11.8 Návykové látky ve škole

- Do školy je zakázáno vnášet, užívat nebo distribuovat návykové látky, stejně jako napodobeniny alkoholu či tabákových výrobků.
- Při konzumaci, distribuci, přechovávání nebo nálezů se postupuje takto:

11.8.1 Konzumace návykových látek ve škole

1. Zabránit žákovi v dalším užívání.
2. Odebrat látku za přítomnosti svědka, zajistit do obálky, zalepit, podepsat (vyučující, svědek a žák) a sepsat stručný záznam s vyjádřením žáka (pokud není nutné volat záchrannou službu).
3. Podle zdravotního stavu přivolat záchrannou službu a policii.
4. Informovat vedení školy, metodika prevence a rodiče.
5. Žák není způsobilý zůstat ve škole – musí si jej vyzvednout rodiče nebo blízká osoba (po souhlasu zákonného zástupce).
6. V případě, že zákonné zástupce nelze sehnat nebo si odmítnou pro žáka přijet, je nutné požádat o součinnost Policii ČR a OSPOD.
7. Informace zákonnému zástupci žáka se podává vždy. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
8. Školní metodik prevence poskytne žákovi a jeho zákonným zástupcům základní informace o možnostech odborné pomoci.
9. Rozlišovat mezi uživatelem (porušení školního řádu) a distributorem (trestný čin). Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem.

11.8.2 Distribuce návykových látek ve škole

- Protiprávní jednání splňující znaky trestného činu.
- Podezření na distribuci se vždy oznamuje Policii ČR (pedagogický pracovník nemůže takovou látku vyhodit nebo jinak znehodnotit).
- Množství nehraje roli – jde vždy o trestný čin.

11.8.3 Přechovávání návykových látek ve škole

- Přechovávání je protiprávní jednání (přestupek nebo trestný čin, podle množství, které u sebe daný žák má).
- Pedagog látku zajistí, uloží podle stanoveného postupu a předá policii.
- Pedagogický pracovník nesmí a není oprávněn takovou látku zlikvidovat nebo předat zákonným zástupcům. Pokud by tak postupoval, dopustil by se protiprávního jednání.
- Škola informuje rodiče a OSPOD, jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let.
- Pedagog nesmí látku sám likvidovat ani předat rodičům.

11.8.4 Nález návykových látek ve škole

- Látku pedagog netestuje, neochutnává, nemanipuluje s ní.
- Okamžitě informuje vedení školy a Policii ČR.
- Zajištění látky provádí policie, pokud nehrozí zničení nebo ztráta látky. Pedagogický pracovník následně o nález zpracuje písemný záznam.
- V případě časové prodlevy policie zajistí látku (za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic) do obálky (datum, čas, místo, podpis, razítko) a uloží do trezoru do jejího převzetí policií.

11.8.5 Nález u žáka

- Stejný postup jako u nálezů – látku zajistit, sepsat zápis, informovat vedení školy, rodiče a policii.
- Pokud je žák intoxikován, látku lze předat lékaři (usnadnění léčby).

11.8.6 Podezření na přechovávání

- Podezření řeší vždy Policie ČR, pedagog nesmí žáka ani jeho věci prohledávat.
- Žák má být do příjezdu policie pod dohledem, ale izolovaný od ostatních.
- Škola ihned informuje rodiče.

12 Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹⁴

Tabákový výrobek je takový výrobek, který může být užíván a obsahuje neupravený nebo zcela či z části geneticky upravený tabák.

12.1 Užívání tabákových výrobků

Užívání tabákových výrobků může být:

- Experimentální (první zkušenosti)
- Příležitostné užívání (méně než 1 cigareta / 1 užití týdně)
- Pravidelné užívání (alespoň 1 cigareta/1 užití týdně)
- Denní užívání (alespoň 1 cigareta/1 užití denně)

Dělení výrobků podle platné legislativy

„1. Tabák – listy a jiné přírodní zpracované nebo nezpracované části rostlin tabáku, včetně expandovaného a rekonstituovaného tabáku.

2. Dýmkový tabák – tabák výhradně určený pro užití v dýmce, který se může užívat prostřednictvím postupného spalování.

3. Tabák určený k ručnímu balení cigaret – takový tabák, který spotřebitel může použít pro vlastní balení cigaret.

4. Bezdýmný tabák – takový tabákový výrobek, jehož užití nezahrnuje postupné spalování, a to včetně žvýkacího a šňupacího tabáku a tabáku určeného k orálnímu užití.

5. Žvýkací tabák – je bezdýmný tabák určený výhradně ke žvýkání.

6. Šňupací tabák – je bezdýmný tabák určený pro užívání nosem.

7. Tabák určený k orálnímu užití – všechny tabákové výrobky vyrobené zcela nebo částečně z tabáku určené k užívání ústy kromě těch, které jsou určeny k inhalaci nebo žvýkání, v prášku nebo ve formě jemnozrnných granulí nebo v jakékoli kombinaci těchto forem, nabízené zejména v sáčkových porcích nebo v porézních sáčcích.

8. Cigareta – tabákový provazec, který se užívá prostřednictvím spalovacího procesu.

9. Doutník – tabákový smotek, který se užívá prostřednictvím spalovacího procesu.

¹⁴ KULHÁNEK, Adam a ŠEJVL, Jaroslav. Příloha č. 13: Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 31. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

10. Nikotinový sáček bez obsahu tabáku – výrobek bez tabáku obsahující nikotin, který je určený pro orální užití.
11. Doutníček – je doutník o hmotnosti nejvíce 3 g.
12. Tabák určený pro vodní dýmku - tabákový výrobek určený pro kouření ve vodních dýmkách.
13. Nový tabákový výrobek – takový tabákový výrobek, který není cigaretou, tabákem určeným k ručnímu balení cigaret, dýmkovým tabákem, tabákem určeným do vodních dýmek, doutníkem, doutníčkem, žvýkacím tabákem, šňupacím tabákem nebo tabákem určeným pro orální užití a byl uveden na trh po 19. květnu 2014.
14. Bylinný výrobek určený ke kouření – výrobek, jehož základem jsou rostliny, byliny nebo ovoce, a který neobsahuje žádný tabák a může se užívat prostřednictvím inhalace úst nebo nosem a jeho užívání zahrnuje postupné spalování.
15. Elektronická cigareta – výrobek, který lze použít pro užívání výparů obsahujících nikotin nebo jiných výparů prostřednictvím náustku nebo jakákoli součást tohoto výrobku, včetně zásobníku, nádržky i zařízení bez nádržky nebo zásobníku; elektronická cigareta může být jednorázová nebo opětovně naplnitelná pomocí náhradní náplně nebo nádržky nebo opakovaně použitelná pomocí jednorázových zásobníků.
16. Náhradní náplň elektronické cigarety – je nádobka s tekutinou, která může obsahovat nikotin, a kterou lze opakovaně naplnit elektronickou cigaretu.
17. Složka tabákového výrobku – tabák, přísady, papír, filtr, inkoust, kapsle, lepidlo, jakákoli další látka či prvek přítomný v konečném tabákovém výrobku nebo výrobku, který souvisí s tabákovým výrobkem.
18. Přísada tabákového výrobku – látka s výjimkou tabáku, která byla přidána do tabákového výrobku, jednotkového balení nebo jakéhokoli vnějšího obalu.
19. Příchut' tabákového výrobku – jasně rozpoznatelná vůně nebo chuť jiná než tabáková (např. přísada nebo kombinace přísad – ovoce, koření, alkohol, cukrovinky, mentol, vanilka, ...).
20. Výrobky souvisejícími s tabákovými výrobky jsou elektronické cigarety, náhradní náplně do elektronických cigaret a bylinné výrobky určené ke kouření.
21. Rekonstituovaný tabák - tabáková fólie vyrobená spojením jemně rozdrobeného tabáku, tabákového odpadu a tabákového prachu.
22. Jednotkové balení - nejmenší jednotlivé balení tabákového výrobku nebo výrobku souvisejícího s tabákovými výrobky, který je uveden na trh.
23. Aroma - přísada dodávající vůni nebo chuť.“

12.2 Typ rizikového chování:

- Užívání tabákových výrobků (cigarety, doutníky, tabák do dýmek, vodní dýmky).
- Užívání bezdýmných tabákových výrobků (žvýkací, šňupací).
- Užívání elektronických cigaret a nikotinových sáčků (nový fenomén u mládeže).

12.3 Východiska:

- **Zdravotní rizika:**
 - Kouření je hlavní preventabilní příčinou nemocí a úmrtí.
 - Tabákový kouř obsahuje přes 7 000 chemických látek, z toho více než 70 karcinogenů.
 - Kouření způsobuje až 14 typů rakoviny a je příčinou chronické obstrukční plicní nemoci (CHOPN).
 - Pasivní kouření je také velmi škodlivé – u dětí způsobuje časté záněty dýchacích cest, astma, kazivost zubů.
- **Data z ČR:**
 - Pravidelně kouří asi 25 % dospělých.
 - Mezi 16letými žáky má 70 % zkušenost s cigaretou (ESPAD, 2016).
 - Pravidelně kouří cca 16 % šestnáctiletých.
 - Trend elektronických cigaret mezi mládeží je rostoucí.

12.4 Postup školy:

- **Prevence:**
 - Pravidelné vzdělávání žáků o škodlivosti tabáku a nikotinu.
 - Posilování zdravého životního stylu.
 - Zapracování jasného zákazu kouření do školního řádu.
- **Intervence při zjištění kouření ve škole:**
 - Žák musí kouření okamžitě ukončit.
 - Pedagog informuje vedení školy.
 - Zajistit komunikaci s rodiči/zákonnými zástupci.
 - Opakované porušování řešit výchovnými opatřeními.
- **Spolupráce:**
 - Školní poradenské pracoviště.
 - PPP, SVP, OSPOD v případě závažného či opakovaného chování.
 - Městská policie/Policie ČR v souvislosti s porušením zákona.

12.5 Alkohol

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹⁵

„Alkohol je u nás společensky tolerovanou návykovou látkou, mnohdy vytěsňuje oblast problémů způsobených konzumací alkoholu na okraj veřejného zájmu.“

„V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.“

Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem. Školním řádem je stanoven zákaz užívání alkoholu v prostorách školy a na všech akcích pořádaných školou.

12.5.1 Stadia opilosti

- *„Lehká opilost (u dětí do 0,5 ‰, tj. do 0,5 g alkoholu na 1 kg krve, u dospělých do 1,5 ‰) je charakterizována psychomotorickou excitací, ve které dochází k uvolnění, dobré náladě, snížení úzkosti, zvýšení hovornosti a nárůstu sebevědomí.“*
- *„Střední opilost (0,5–1 ‰ u dětí, 1,6–3 ‰ u dospělých) vede dále ke zhoršení úsudku, snížení sebekritičnosti a zábran a ke zvýšení agresivity. Objevuje se únava, zpomalení psychomotorických reakcí a jejich další vážnější narušení...“*
- *„Těžkou opilost (nad 1 ‰ u dětí, nad 3 ‰ u dospělých) charakterizuje zmatenost, apatie, únava, spavost a často i zvracení. Při velkých dávkách alkoholu dochází k úplnému bezvědomí, necitlivosti, mimovolnému močení a pokálení.“*

„Je zakázáno prodávat a podávat alkoholické nápoje ve škole a školském zařízení“.

12.5.2 Typ rizikového chování

- Konzumace alkoholu nezletilými žáky v prostorách školy nebo na akcích pořádaných školou.
- Přinášení alkoholu do školy.
- Zneužívání alkoholu při školních akcích mimo budovu školy (exkurze, výlety, kurzy).

12.5.3 Východiska

- **Společenský kontext:**
 - ČR dlouhodobě patří k zemím s nejvyšší spotřebou alkoholu v Evropě – dvojnásobek světového průměru.

¹⁵ VACEK, Jaroslav a ŠEJVL, Jaroslav. *Alkohol. Příloha č. 4: Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2018. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 25. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

- V ČR je alkohol nejčastěji užívanou návykovou látkou (před tabákem i nelegálními drogami).
- **Zdravotní rizika:**
 - Alkohol je psychoaktivní látka s tlumivými účinky na centrální nervovou soustavu.
 - Působí prakticky na všechny orgány – játra, mozek, srdce, trávicí soustavu.
 - Rizikem je akutní intoxikace (opilost) i dlouhodobé užívání (alkoholismus).
- **Dopady na školní prostředí:**
 - Ohrožení bezpečnosti žáka samotného i ostatních.
 - Zhoršení kázně, agresivní projevy, vandalismus, krádeže, šikana.
 - Riziko zranění při tělesné výchově, laboratorních pracích nebo exkurzích.

„Jestliže si žák nebo student přinesl do školy alkohol a jde o porušení školního řádu. Žákovi nelze prohledávat osobní věci.“

12.5.4 Doporučený postup školy

- **Při zjištění konzumace alkoholu ve škole:**
 - Okamžitě žákovi zabránit v další konzumaci.
 - Alkohol odebrat.
 - Informovat vedení školy.
 - Informovat zákonné zástupce.
 - Žák zůstává pod dohledem dospělé osoby.
 - Při podezření na ohrožení zdraví volat ZZS (155).
 - Opakované porušení hlásit OSPOD a Policii ČR.
- **Nabízení alkoholu žákům ve škole dalším žákům**
 - Jedná se o přestupek.
 - Podávání alkoholu ve větší míře, opakovaně nebo v malém množství více žákům, může se jednat o podezření ze spáchání trestného činu. Potom se volá Policie ČR. U nezletilého žáka se vyrozumí jeho zákonný zástupce.
 - Při podezření na ohrožení zdraví volat ZZS (155). Volat OSPOD.

- „V případě nabízení alkoholu ve školském prostředí se může jednat o podezření z přestupku a v takovém případě má školské zařízení možnost volat Policii ČR“.
- **Při nálezu alkoholu u žáka:**
 - Zajistit odebrání alkoholu.
 - Sepsat stručný záznam (co bylo nalezeno, kde, kdy, u koho).
 - Informovat zákonné zástupce.
 - Při opakování zvážit spolupráci s PPP, SVP nebo OSPOD.
- **Na školních akcích mimo budovu školy (kurzy, výlety):**
 - Platí zákaz konzumace alkoholu.
 - V případě porušení zákazů návrat žáka domů na náklady zákonných zástupců (dle školního řádu).

12.5.5 Spolupráce

- Školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce, případně školní psycholog).
- PPP, SVP – při opakovaném zneužívání alkoholu.
- OSPOD – pokud rodiče situaci neřeší nebo jde o dlouhodobý problém.
- Policie ČR – při distribuci alkoholu nezletilým nebo opakovaných přestupcích.

12.6 Záškoláctví

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹⁶

Podle příslušného zákona a paragrafu:

„Žáci základních a středních škol jsou povinni:

- *řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat,*
- *dodržovat školní řád, předpisy a pokyny k bezpečnosti a ochraně zdraví, s nimiž byli seznámeni,*
- *plnit pokyny pedagogických pracovníků.“*

„Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou mj. povinni:

- *zajistit, aby žák docházel řádně do školy,*
- *osobně se zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte na vyzvání ředitele školy,*
- *dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu se školním řádem,*
- *informovat školu o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož i o jejich změnách.“*

„Zletilí žáci jsou povinni dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování sami, a to v souladu se školním řádem. Rovněž nesou informační a oznamovací povinnost.“

„Záškoláctvím se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka ve škole, a to i opakovaná, která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle po celý vyučovací den (případně po určitou část vyučování, např. v odpoledních hodinách nebo jen v některých předmětech).“

Záškoláctví může mít více podob:

- Záškoláctví pravé: žák do školy nedorazí, rodič o tomto chování žáka neví.
- Záškoláctví skryté: žák do školy nedorazí, rodič o tomto chování žáka ví.
- Záškoláctví interní: žák do školy nedorazí pouze na nějaký časový úsek (vybrané vyučovací hodiny).

Třídní učitel by měl být nejpozději do 3 dnů od počátku absence informován od rodičů a zákonných zástupců o důvodu nepřítomnosti žáka ve škole. Pokud tak neučiní, situaci lze klasifikovat nepřítomnost žáka jako záškoláctví, viz školní řád. *„Záškoláctví má obvykle progresivní charakter. Pokud v případě neomluvené nepřítomnosti nenásledují žádná opatření, může se toto jednání opakovat.“*

„Na OSPOD tedy škola hlásí jen závažnější případy. Jinak platí, že situaci vyhodnocuje přestupkový orgán, který sám se případně obrátí na OSPOD.“

¹⁶ **MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY.** *Metodické doporučení k prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování.* Č. j. MSMT-780/2024-1. Praha: MŠMT, 2024. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 27. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

„Na Policii ČR nebo státní zastupitelství se škola obrací pouze v nejzávažnějších případech.“

12.6.1 Preventivní opatření ze strany školy

Škola může problému záškoláctví omezit pomocí prevence, konkrétně se jedná o:

- *„přátelské a stimulující prostředí,*
- *jasně stanovit pravidla,*
- *setkání třídního učitele se zákonnými zástupci žáků,*
- *kontakt učitele s žáky,*
- *práce s kolektivem žáků,*
- *spolupráce a vzájemná komunikace zaměstnanců školy“*

12.6.2 Výchozí podmínky

- Práva a povinnosti žáků a rodičů:
 - Žáci jsou povinni řádně docházet do školy a vzdělávat se.
 - Zákonní zástupci musí zajistit docházku dítěte, dokládat omluvenky, spolupracovat se školou.
 - Zletilí žáci omlouvají absenci sami.

12.6.3 Současná situace

- V ČR je záškoláctví jedním z nejčastějších rizikových jevů na školách.
- Může být spojeno s dalšími problémy (závislosti, kriminalita, zanedbávání péče v rodině).
- Nové doporučení MŠMT (2024) zdůrazňuje nutnost časného řešení – prevence je účinnější než pozdní sankce.

12.6.4 Rizika pro žáka:

- Zhoršení prospěchu, prohlubování školní neúspěšnosti.
- Zvýšené riziko předčasného odchodu ze vzdělávání.
- Sociální izolace, negativní vlivy vrstevníků.

12.6.5 Doporučený postup školy

- Prevence
 - Výchozí opatření – motivovat žáky k docházce, posilovat školní klima.
 - Školní řád musí jasně stanovit:
 - pravidla pro omlouvání absence,
 - způsob dokládání nepřítomnosti,
 - sankce za neomluvené hodiny.
 - Včasná komunikace s rodiči při prvních známkách problému.
- Při podezření na záškoláctví
 - Ověřit situaci u rodičů (telefonicky, písemně, osobní schůzka).
 - Zapsat do školní dokumentace.
 - Informovat třídního učitele a vedení školy.
- Při zjištění neomluvené absence

- Okamžitě řešit – nenechávat problém narůstat.
- Jednat se žákem a rodiči, nabídnout podporu (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog).
- Zvážit individuální vzdělávací plán nebo další podpůrná opatření.

12.6.6 Spolupráce

- Školní poradenské pracoviště (metodik prevence, výchovný poradce, psycholog).
- PPP, SVP – podpora při dlouhodobých problémech.
- OSPOD – při ohrožení vývoje dítěte.
- Policie ČR – v krajních případech, kdy se jedná o přestupek nebo trestný čin.

12.7 Krádež

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje¹⁷

Krádež je jednání, kdy se dotýčný **zmocní cizí věci** s úmyslem si ji ponechat nebo užívat, bez vědomí či souhlasu majitele. Původní majitel s takovým jednáním nesouhlasí. Ve škole jde nejčastěji o drobné krádeže (školní pomůcky, osobní věci, peníze, mobilní telefony). Může se vyskytnout i větší krádež školního majetku.

12.7.1 Východiska

- Krádeže se objevují na všech stupních škol.
- Hmotná škoda nemusí být vysoká, ale pro oběť má předmět často osobní či citovou hodnotu.
- Často jde o příležitostné činy – věci volně odložené, nezabezpečené.
- Motivy: nuda, touha vlastnit, zapůsobit na vrstevníky, tlak party, pomsta, součást šikany.

12.7.2 Doporučený postup školy

- Prevence
 - Od začátku školní docházky vést žáky k pochopení, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání.
 - Zdůrazňovat právní důsledky i morální rozměr.
 - Zapracovat do školního řádu sankce pro případy krádeží.
 - Zajistit bezpečnost školního prostředí (uzamykatelné šatny, dohled pedagogů).
- Při podezření na krádež
 - Okamžitě informovat vedení školy.
 - Vést pohovor se žákem/y v přítomnosti další dospělé osoby (ne vždy před celou třídou – prevence stigmatizace). Důležité je se zabývat příčinou.
 - Informovat zákonné zástupce, kdy budou objasněné příčiny chování žáka.
 - Sepsat stručný záznam o události.
 - kdo – kdy – kde – jak – proč – čím
- Při prokázané krádeži
 - Krádež řeší ředitel školy.
 - Podle závažnosti uložit výchovné opatření (důtka, podmíněné vyloučení, v krajním případě vyloučení).
 - Vždy informovat rodiče, po objasnění příčiny takového chování.
 - Pokud jde o větší hodnotu nebo opakované činy, zapojit Policii ČR a OSPOD.

¹⁷ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Příloha č. 12: Krádeže. Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept. Praha: MŠMT, [2018?]. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 26. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- Sepsat záznam o události.
 - kdo – kdy – kde – jak – proč – čím

12.7.3 Rozlišení dle hodnoty škody

- Do 5 000 Kč bez násilí - přestupek proti majetku.
- Od 5 000 Kč výše - trestný čin krádeže.
- Použití násilí nebo překonání překážky (např. vypáčená skříňka, násilí na osobě) - vždy trestný čin (loupež).
- Škoda většího rozsahu = od 50 000 Kč, škoda velkého rozsahu = od 5 000 000 Kč.

12.7.4 Spolupráce

- Školní poradenské pracoviště – školní psycholog, metodik prevence, výchovný poradce.
- PPP (pedagogicko-psychologická poradna) – při opakovaných krádežích.
- SVP (středisko výchovné péče) – v případě závažných problémů s chováním.
- OSPOD – pokud rodiče nespolupracují nebo se jedná o dlouhodobý jev.
- Policie ČR – při vyšší škodě nebo opakovaném páchání.

12.8 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹⁸

„Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.“

- Extremismus – chování ve prospěch politických, náboženských či etnických hnutí a ideologií směřujících proti základům demokratického ústavního státu. Např. pravicový, levicový, náboženský, etnicko-regionální.
- Rasismus – přisuzování psychických a mentálních schopností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu, jejich hodnocení a v případě tzv. „tvrdého rasismu“ i poškozování jejich příslušníků.
- Xenofobie – vyvolávání obav a nenávisti vůči lidem označovaným za „cizí“; může přerůst až do poškozování těchto osob.
- Antisemitismus – nepřátelské jednání vůči židovským osobám či institucím, přisuzování negativních vlastností či symbolického významu.

12.8.1 Rizikové typy chování žáků/studentů

- Verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy z důvodu rasy, národnosti, etnika, náboženství nebo politických postojů.
- Zpochybňování výkladu historie či demokracie ve prospěch extremistického pojetí.
- Agitace a získávání nových stoupenců extremistických hnutí ve škole.
- Zneužití školních prostor, zařízení či internetu k extremistické činnosti.
- Zanedbávání školní docházky kvůli extremistickým aktivitám.

12.8.2 Východiska

- Politický extremismus a antisemitismus se typicky objevují u starších žáků (12–13 let a výše).
- Rasistické a xenofobní postoje se ale mohou objevit i u mladších dětí, často vlivem rodiny či prostředí.
- Vliv vrstevníků a rodiny je zásadní
- Výskyt se může lišit podle regionálních specifíků školy.

12.8.3 Postup při zjištění výskytu extremistického, rasistického, xenofobního nebo antisemitského chování

- Pedagog okamžitě a razantně vystoupí proti projevům intolerance.
- Rodiče vyrozumí třídní učitel nebo metodik prevence v případě:

¹⁸ **MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY.** Příloha č. 9: Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus. Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept. Praha: MŠMT, [2018?]. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 26. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- opakovaných verbálních či vizuálních projevů s extremistickým podtextem,
- podezření na účast žáka v extremistické skupině,
- užití násilí s extremistickým/rasistickým podtextem.
- Policie ČR se vyrozumí v případě:
 - podezření na promyšlenou extremisticky motivovanou činnost,
 - opakovaných vážných projevů (např. systematické rasistické výpady),
 - fyzického násilí nebo organizované činnosti.
- Vedení školy zajistí záznam o události a další kroky (výchovní opatření, spolupráce se ŠPP, OSPOD, PPP).

12.8.4 Spolupráce a prevence

- Zapojení školního poradenského pracoviště, PPP, SVP.
- Spolupráce s neziskovými organizacemi (Člověk v tísni, Liga proti antisemitismu).
- Využití preventivních programů – debaty s odborníky, oběťmi extremistických útoků, práce s literaturou a filmy.
- Výchova k demokratickým hodnotám a lidským právům.

12.9 Vandalismus

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ¹⁹

Vandalismus = svévolné poškozování a ničení veřejného či soukromého majetku, které nepřináší pachateli materiální prospěch. Často jde o jednání motivované nudou, potřebou odreagování, tlakem party nebo touhou provokovat. Ve školním prostředí se projevuje např. ničením dveří, školních pomůcek, počítačů, učebnic, nábytku, posprejovanými zdi, poškozováním vybavení tříd a šaten, ale i ničením věcí spolužáků.

12.9.1 Motivace k vandalismu

Motivací k vandalismu může být:

- Nuda, prázdnota, radost z ničení.
- Snaha zapůsobit na vrstevníky, získat obdiv v partě.
- Potřeba odvahy, pomsta, vyrovnání se se šikanou.
- Často se objevuje pod vlivem alkoholu nebo jiných drog.

12.9.2 Rizikové a protektivní faktory

- Rizikové: emoční labilita, deprese, nízké sebevědomí, dysfunkční rodina, nedůsledná výchova, dysfunkční vztahy s vrstevníky, tlak party, nezdravé školní klima, bagatelizace ze strany učitele, orientace na výkon, demoralizování, zastrašování aj.
- Protektivní: sociální dovednosti, emocionální stabilita, podpora a soudržnost rodičů, pozitivní vztahy s učiteli, dostatek přátel, kvalitní volnočasové aktivity, dobré klima třídy, pozitivní vzory osobností společnosti.

Prevence

- Jednotný přístup pedagogického sboru k pravidlům.
- Organizované aktivity o přestávkách, nabídka volnočasových programů.
- Vytváření pozitivního školního klimatu a vztahů.
- Zakotvení pravidel pro zacházení s majetkem do školního řádu.
- Optimální prevence = výchova k odpovědnosti, posilování pozitivních hodnot, komunikace s rodiči, zapojení PPP, SVP, neziskových organizací.

12.9.3 Postup při zjištění vandalismu ve škole

- Náhrada škody je vymáhána po pachateli. Pokud je zřejmé, že celá třída kryje viníka, může škodu uhradit celá třída. U nezletilého je škoda vymáhána po zákonném zástupci.
- Pokud žák škodu nechce uhradit, je vyrozuměn zákonný zástupce.

¹⁹ KAPLANOVÁ, Jarmila a PROCHÁZKOVÁ, Zdeňka. Příloha č. 10: Vandalismus. Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept. Č. j. MSMT-32549/2017-1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2017. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 28. 8. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- Při větší škodě a odmítnutí úhrady je vyrozuměna Policie ČR (do 5 000 Kč – přeštupek; nad 5 000 Kč – trestný čin).
- Pokud je to možné, preferuje se oprava nebo uvedení věci do původního stavu (pracovní náhradou).
- Třídní učitel provede záznam o škodě, který uloží u výchovného poradce.
- Při opakovaném vandalismu bez účinku předchozích opatření je událost oznámena OSPOD.

12.9.4 Spolupráce

- Interně: učitelé, školní metodik prevence, školní psycholog, výchovný poradce.
- Externě: PPP, SVP, OSPOD, Policie ČR, obce, neziskové organizace.

12.10 Rizikové sexuální chování

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ²⁰

Rizikové sexuální chování zahrnuje projevy sexuality, které mohou mít závažné zdravotní, sociální, psychologické i výchovné důsledky. Patří sem zejména:

- předčasný začátek pohlavního života,
- promiskuita a anonymní sex, prostituce,
- nepřiměřené projevy sexuality (agrese, nátlak, obnažování, online projevy),
- rizikové sexuální praktiky (nechráněný styk, nebezpečné experimenty),
- konzumace pornografie, sexting a s tím související fenomény.

12.10.1 Rizika:

- nechtěné těhotenství,
- přenos pohlavně přenosných chorob,
- sexuální zneužívání a manipulace,
- psychické následky (trauma, snížená sebedůvěra, izolace),
- propojení s užíváním návykových látek (chemsex).

12.10.2 Specifika u dětí a mládeže:

- Častý výskyt sextingu už na 1. stupni ZŠ.
- Kontakt s pornografií již v mladším školním věku (7–8 let).
- Výrazná role internetu a sociálních sítí.
- Zvýšená zranitelnost vůči manipulaci a nátlaku vrstevníků.

12.10.3 Preventivní opatření ve škole:

- systematická a kontinuální sexuální výchova (výchova k reprodukčnímu a sexuálnímu zdraví),
- včasné poučení o rizicích sextingu, pornografie a online prostředí,
- rozvoj klíčových kompetencí (komunikační, sociální, osobnostní),
- vytváření bezpečného a otevřeného klimatu ve třídě,
- spolupráce školy s rodiči, poradenskými zařízeními a dalšími partnery (PPP, SPC, OSPOD, krizová centra).
-

12.10.4 Role školy:

- chránit nejlepší zájem dítěte,
- aktivně působit preventivně (projektové dny, preventivní programy, besedy),

²⁰ DOBEŠOVÁ, Pavla; KOPECKÝ, Kamil; SZOTKOWSKI, René. Příloha č. 18: Rizikové sexuální chování. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [2023?]. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 1. 9. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>

- otevřeně komunikovat s žáky i rodiči,
- v případě výskytu problémů spolupracovat se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a externími odborníky.

12.11 Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole

Informace v této kapitole a jejích podkapitolách jsou čerpány ze zdroje ²¹

„Násilí je čin namířený proti druhému člověku, který mu má ublížit, způsobit bolest, zastrašit ho nebo ponížit, aby jednal proti své vůli, respektive aby nejednal podle své vůle.“

12.11.1 Charakteristika problému

- Dítě může být ohroženo fyzickým, psychickým, sexuálním, ekonomickým či digitálním násilím, případně zanedbáváním.
- Důsledky mohou být stejně vážné u přímých obětí i u dětí, které jsou pouze svědky násilí.
- Jedná se o formu vývojového traumatu, které výrazně ovlivňuje kognitivní, sociální a emoční dovednosti dítěte.

12.11.2 Znaky ohrožení

- Fyzické projevy: častá poranění, zanedbaná hygiena, zdravotní problémy, neobvyklé oblečení.
- Chování dítěte: úzkost, agresivita, apatie, sebepoškozování, předčasné sexuální projevy, odmítání jít domů, neochota mluvit.
- Chování rodičů/pečujících osob: používání fyzických trestů, zastrašování, nezajišťování základních potřeb, závislost na alkoholu či drogách.

12.11.3 Situace vyžadující zvýšenou pozornost

- Preventivní programy, školní výlety, převlékání na TV, stravování ve školní jídelně.
- Změny chování žáka, jeho emoční reakce na neúspěch či vztah k vrstevníkům.

12.11.4 Postup školy při podezření

Rozlišujeme chronické ohrožení (vyžaduje intervenci školy, případně podání oznámení OSPOD) a akutní ohrožení (nutno volat PČR/OSPOD, zajistit bezpečí dítěte).

Vždy je třeba:

- předat informaci třídnímu učiteli / školnímu poradenskému pracovišti,
- třídní učitel se obrátí na pověřeného pracovníka školního poradenského pracoviště s informacemi
- vyhodnotit závažnost,
- rozhodnout o oznámení na OSPOD/Policii případně nechat pouze na intervenci školy,

²¹ **BLAŽKOVÁ, Kateřina; PETRENKO, Roman a kol.** Příloha č. 5: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole – doporučené postupy pro pracovníky škol. Č. j. MSMT-3262/2024-1. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2024. In: **Metodické dokumenty, doporučení a pokyny** [online]. [cit. 1. 9. 2025]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny>

- informovat vedení školy
- poskytnout dítěti podporu.

Jak postupovat při akutním ohrožení?

- *„Je potřeba zajistit bezpečí dítěte, v případě potřeby poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou péči prostřednictvím rychlé záchranné služby (řeší jakákoliv dospělá osoba ve škole).*
- *Jakmile je dítěti zajištěno bezpečí, informuje ten, kdo se o situaci dozvěděl, pověřeného pracovníka školního poradenského pracoviště (pokud to není možné, pak jiného pracovníka ŠPP) a třídního učitele dítěte.*
- *Kontaktovat Policii ČR9 a OSPOD a informovat o situaci ředitele školy (řeší ideálně pověřený pracovník ŠPP, v případě jeho nedostupnosti jakákoliv dospělá osoba ve škole).*
- *V případě, že byly incidentu ohroženy přítomny jiné děti, je nutné zajistit jejich bezpečí a psychickou podporu.“*

12.11.5 Komunikace s dítětem

- Naslouchat, ujistit o bezpečí, poskytnout podporu, vysvětlit další kroky.
- Neslibovat mlčenlivost, netlačit na detaily, nekritizovat rodiče, nebagatelizovat problém.

12.11.6 Oznamovací povinnost

Škola je povinna oznámit podezření na týrání, zneužívání či vážné zanedbávání:

- OSPOD – při závažném zanedbávání, dlouhodobém ohrožení.
- Policii ČR – při podezření na trestný čin (vždy je vhodné informovat i OSPOD).

Oznámení musí být písemné, obsahuje identifikační údaje a popis objektivních skutečností.

12.11.7 Kontakty na pomoc

- Linka bezpečí 116 111
- Linka pomoci obětem kriminality 116 006
- Linka pro rodinu a školu 116 000
- Dětské krizové centrum, Centrum LOCIKA, intervenční centra, OSPOD, Policie ČR (158).